

T.C.
Mersin Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EŞCİNSELLERE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Esra UMMAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin,2012

T.C.
Mersin Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EŞCİNSELLERE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Esra UMMAK

Danışman
Doç. Dr. Mehmet GÜNDOĞDU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin,2012

Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Esra UMMAK tarafından hazırlanan "Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Eşcinsellere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başarılı

Başarısız

Başkan

Doç. Dr. Mehmet GÜNDOĞDU

(Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Bülent GÜNDÜZ

Üye

Dr. Metehan ÇELİK

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

29.6.2012

Prof. Dr. Yüksel KELEŞ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma büyük bir inanç ve cesaret doğrultusunda, yoğun ve yorucu bir araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Tezimin öncesinde altyapısının oluşması, sonrasında da ortaya çıkması aşamasında bana yol gösteren ve yardımcı olan birçok isime şükranlarımı belirtmek isterim.

“Hocam bir şey soracağım... Hocam son sorum... Hocam kapıdayım ben...” gibi bitmeyen telefonlarım ve sorularıma karşı gösterdiği sabır, araştırma ve yazma konusundaki doğru yönlendirmeleri, eleştirileri, hem hayat hem de akademik planlar konusunda yol göstericiliği, tavsiyeleri ve samimiyetinden dolayı tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet Gündoğdu’ya ayrı bir yer ayırmak isterim.

Tezime tekrardan hayat veren ve enerjimin bittiğini hissettiğim noktada tezime yaptığı eleştiri ve önerilerle beni motive eden Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden değerli hocam Dr. Metehan Çelik’e teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca diğer değerli juri üyesi hocam Yard. Doç. Dr. Bülent Gündüz’e tezimle ilgili geri bildirimleri için teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam sürecinde verileri değerlendirme ve yorumlama noktasında bana büyük emeği geçen öğretim görevlisi Sakine Göçer Şahin’e özel olarak teşekkür etmek isterim.

Tüm çalışma süreci boyunca çeşitli aşamalarda benden yardımlarını esirgemeyen Sinem Yaruk’a, Hacettepe Üniversitesi’nden Prof. Dr. Veli Duyan’a, KAOS GL’den Ali Erol’a, Moda Tasarımcısı Barbaros Şansal’a, Roza Yaruk’a, Müzeyyen Küçükarslan’a, Zeynep Doğan’a, İsmet Buğra Eke’ye, Ceyda Yalçın Ağaoğlu’na; her zaman bana güvenip

inanan ve beni destekleyen aileme ve ismini söylemeyi unuttuğum diğer herkese Őukranlarımı bildirmeliyim. Siz olmasaydınız, bu çalışma çok daha fazla eksik ve hata içerecek ve belki de ortaya çıkması mümkün olmayacaktı.

Esra UMMAK

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hal, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünü geçirdiği yer, şu an yaşadıkları yer, öğrenim gördükleri fakülte ve sınıf düzeyi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektedir.

Araştırmanın örneklemini, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 863 (480 kız, 383 erkek) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada, "Kişisel Bilgi Formu" ile Türkçe'ye uyarlaması yapılan "Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği" (Duyan ve Gelbal, 2004) olmak üzere 2 ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırma verileri bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, yaş, cinsiyet ve öğrenim görülen fakülteye göre farklılık göstermiştir. Bulgular, yaş açısından ele alındığında, yaş arttıkça lezbiyen ve geylere yönelik tutumların daha olumlu olduğu görülmüştür. Cinsiyet açısından dikkate alındığında ise, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarında daha olumlu oldukları görülmüştür. Öğrenim görülen fakülte dikkate alındığında ise, en düşük homofobik tepkilerin iletişim fakültesinde, en yüksek homofobik tepkilerin ise Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinde olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lezbiyen, Gey, Tutum, Homofobi, Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

The purpose of the present study was to examine the attitudes of Mersin University students' toward lesbian and gay. The attitudes of the students were investigated according to age, birth place, gender, marital status, settlement place before university and their current location. The study sample consisted of 863 university students (480 female and 383 male) attending in various department at Mersin University in 2010-2011 academic year. To gather data Personal Information Sheet and Attitudes Toward Gays and Lesbians Scale adapted to Turkish by Duyan and Gelbal (2004) were used. The data analyzed by using the t-test and One-way Analysis of Variance (ANOVA). According to research findings, the university students' attitudes towards lesbians and gays varied according to age, gender and the faculty that they have attended. The older the age of the students was the more positive attitudes toward lesbians and gays observed. And also, female students showed more positive attitudes than male students toward lesbians and gays. Finally, communication faculty students showed the lowest homophobic reactions, but the highest homophobic reactions was observed in the Social Sciences Vocational High School students.

Key Words: Lesbian, Gay, Attitudes, Homophobia, University Students

İÇİNDEKİLER**Sayfa No**

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
GİRİŞ	1

BÖLÜM I
KURAMSAL ÇERÇEVE

I.1. Eşcinsellik (Homoseksüalite).....	5
I.1.1. Tanım.....	5
I.1.2. Eşcinselliği Açıklayan Teoriler	10
I.1.2.1. Psikoanalitik Teori.....	11
I.1.2.2. Biyolojik Teori	14
I.1.2.3. Öğrenme Şartlanma Teorisi.....	16
I.2. Homofobi ve Heteroseksizm.....	18
I.3. Eşcinselliğe ve Eşcinsellere İlişkin Tutumlarla İlgili Değişkenler	22
I.4. Eşcinsellere Yönelik Tutumlarla İlgili Yapılan Araştırmalar	28
I.5. Eşcinsellere Yönelik Tutumlarla İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	37
I.6. Araştırmanın Amacı	43
I.7. Araştırma Soruları	44
I.8. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	45
I.9. Araştırmanın Sınırlılıkları	48
I.10. Tanımlar	48

BÖLÜM II

YÖNTEM

II.1. Araştırmanın Yöntemi	51
II.2. Evren ve Örneklem	51
II.3. Veri Toplama Araçları	55
II.3.1. Kişisel Bilgi Formu	55
II.3.2. Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği	55
II.4. İşlem.....	58
II.5. Verilerin Analizi	59

BÖLÜM III

BULGULAR

III.1. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Yaşa Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları	61
III.2. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Doğum Yerine Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları	62
III.3. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları	63
III.4. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Medeni Duruma Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları.....	64
III.5. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Üniversite Öncesi Yaşamın Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları	64
III.6. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Şu An Yaşanılan Yere Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları	65
III.7. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Öğrenim Görülen Fakültelere Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları.....	66
III.8. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları.....	67

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE YORUM

IV.1. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Yaşa Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	69
IV.2. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Doğum Yerine ve Üniversite Öncesi Yaşamın Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	71
IV.3. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	72
IV.4. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Medeni Durumlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	73
IV.5. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Şu An Yaşadıkları Yere Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu	74
IV.6. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Fakültelele Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	74
IV.7. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	76
SONUÇ VE ÖNERİLER	78
Sonuçlar	78
Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	80
Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	82
KAYNAKÇA.....	84
EKLER	100
EK 1.....	101
EK 2. Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği – Kişisel Bilgi Formu	102
EK 3. Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği	103

TABLolar LİSTESİ**Sayfa No**

Tablo 1: Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı	52
Tablo 2: Örneklemin Fakülte, Sınıf Düzeyi ve Cinsiyete Göre Dağılımı	52
Tablo 3: Örneklemin Bölgelere Göre Dağılımı.....	53
Tablo 4: Örneklemin Medeni Hal Düzeyine Göre Dağılımı	53
Tablo 5: Örneklemin Üniversite Öncesi Yaşamlarının Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre Dağılımı	54
Tablo 6: Örneklemin Şu an Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı	54
Tablo 7. Doğum Yerine Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları	62
Tablo 8. Cinsiyete Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları.....	63
Tablo 9. Medeni Duruma Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları	64
Tablo 10. Öğrencilerin Üniversite Öncesi Yaşamlarının Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları	65
Tablo 11. Öğrencilerin Şu an Yaşadıkları Yere Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumlarının ANOVA Sonuçları	65
Tablo 12: Fakülteleere Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumlarının ANOVA Sonuçları	66
Tablo 13: Sınıf Düzeyine Göre Lezbiyen ve Geyleye Yönelik Tutumlarının ANOVA Sonuçları	68

GİRİŞ

Bireyin yaşamının geneline hâkim olan cinsel ve duygusal çekim, arzu, bağlılık ve bunların gerçekleşmesi, istek ve fantezileri ile ilgili olan cinsel yönelimlerden en çok tartışılan eşcinselliktir. Cinsel yönelim kişide cinsel duygu, istek ve davranışların belli bir cinsiyete çekimidir; cinsel kimlik kişinin kendi bedeni ve benliğini belli bir cinsiyet içinde algılayışıdır; cinsel rol ise toplum içinde cinsellik açısından dışa vuran davranışların görünümüdür. Psikiyatrik sınıflandırmalar ve ana kaynak metinlerde bu kavramlar bu şekilde tanımlanmaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2008; Gren, Drescher ve Byne, 2009). Toplumsal cinsiyet (gender), yaşanılan zaman ve coğrafyaya, kültüre göre değişen, farklı cinsiyetlere sahip insanlardan beklenen sosyal rol, davranış ve fiziksel görünüşün bütününe verilen isimdir. Erkeklik, kadınlık gibi ("erkek adam ağlamaz, kadınlar süslenmeye meraklıdır" gibi). Birey bunlara içinde yaşadığımız toplumda, aileden başlayarak, modeller gözleyerek, öğrenerek sahip olmaktadır. Bu özellikler de kişiden kişiye farklılık gösterebildiği gibi, aynı kişide de zamanla değişebilmektedir (Başar, 2003: 130). Kadınlar ve eşcinsel erkeklere karşı olan önyargının kökeni toplumdaki cinsiyet hiyerarşisinden kaynaklı olabilmektedir (Capezza, 2007).

Eşcinsellere yönelik olumsuz tutumların, cinsiyet rolleri açısından güçlü geleneksel inançlar ile bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Herek, 1988; Lim, 2002; Louderback and Whitley, 1997; Whitley and Lee, 2000). Geleneksel cinsiyet rolü ve inançların eşcinsel bireylerin davranışlarını genellikle onaylamadığını çünkü bu tür davranışların gelenekselliği ve heteroseksist inanç sistemindeki normları ihlal ettiği belirtilmektedir (Whitley, 2001).

Cinsiyet rolü toplumsallaştırma kuramcıları, masküinite ve feminitenin, biyolojik cinsiyet tarafından doğuştan belirlenmiş, bir dizi zıt karakter, ilgi ve davranışlar olarak bilinen

yaygın görüşün aksine, kadınlar ve erkekler arasındaki davranışsal ve psikolojik farklılıkların erkek ve kız çocukların büyük ölçüde farklı sosyal öğrenme aracılığıyla klasik cinsiyet rollerini öğrenmeleri ile bir kısıtlama olduğu belirtilmektedir (Keiller, 2010).

Cinsiyet normlarının emredici olduğu ve erkeklerin, geleneksel cinsiyet rolleri ve davranışlarına uyum sağlamada kadınlardan daha güçlü sosyal baskıyla karşılaştıkları belirtilmektedir (Bem, 1993; Kite ve Whitley, 1998; Oliver ve Hyde, 1993). Bir başka deyişle, toplumda erkeklerin cinsiyet rolleri kadınların rollerinden daha açık olarak tanımlanmaktadır ve bu rolleri ihlal ediyor görünen erkeklere kadınlara uygulanan yaptırımdan daha fazlasının uygulandığı belirtilmektedir (Archer,1989). İnsanların cinsiyet klişelerine uyum sağlama baskıları ebeveynler, basın ve yaşlıları yoluyla içselleştirmektedir ve tipik cinsiyetlerin doğal ve iyi olduğuna bununla birlikte tipik olmayan cinsiyete ait ilgiler ve davranışların utanılacak ve hastalıklı olduğuna inandırılmaktadırlar (Keiller, 2010).

İlgili alanyazın incelendiğinde, kadınlara kıyasla erkekler, cinsiyet normlarını çiğneme imajından sakınma konusunda daha savunmacı olabilmektedir (Basow ve Johnson, 2000; Rudman ve Fairchild, 2004; Theodore ve Basow, 2000, Akt: Keiller, 2010). Dolayısıyla, erkekler sık sık feminiteyi ve geyleri küçümseyerek kendi cinsiyetindeki heteroseksüel olmayanlardan kendilerini uzak tutmaktadırlar. Bazı erkekler kendi masküinitelerini, geylere olan düşmanlık veya küçümsemeyle ifade etmektedirler (Keiller, 2010). Diğer yandan, geyleri küçümseyen erkekler, “feminen veya yetersiz maskülen” olarak görülmekten kaygı duymaktadır (Theodore ve Basow, 2000; Wilkinson, 2004a).

Toplum, maskülen tavırlar sergileyen kadınlara göre feminen tavırlar sergileyen erkeklere karşı daha fazla olumsuz tepki göstermektedir (Jackson ve Sullivan, 1990; Kite ve Whitley, 1996). Bu yüzden, geleneksel erkek cinsiyet rolünü sorgulayarak bunun dışına çıkan

bir erkek, geleneksel kadın cinsiyet rolünü sorgulayan ve bunun dışına çıkan bir kadından daha ciddi bir cinsel rol ihlali yaptığını düşünebilmektedir. Toplum erkeklerden, erkek cinsine özgü olan rolü oynamasını beklemektedir. Bunun yanında, eşcinsel erkeklerin uygunsuz cinsiyet rolüne sahip oldukları düşünüldüğü için, erkekler toplumsal baskı ile eşcinselliğe ve özellikle eşcinsel erkeklere karşı olumsuz tutumlara sahip olabilmektedir.

Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD) ve Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD) tarafından 2010 yılında yapılan ortak basın açıklamasında, eşcinselliğin, biseksüellik ve heteroseksüellik gibi insanda tanımlanan üç yönelimden biri olduğu ve her şeyden önce hastalık değil bir yönelim farklılığı olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında, yönelimin bireylerin tercihleri ile oluşan bir durum olmadığı, bu nedenle eşcinselliğin de bir cinsel tercih olmadığı, kişinin iradesinden bağımsız bir olgu olduğu üzerine vurgu yapılmıştır (Türkiye Psikiyatri Derneği Haber Bülteni [TPD], 2010). Diğer yandan, 2005 yılında Montreal-Kanada'da yapılan 17. Dünya Seksoloji Kongresi'nde kabul edilen Dünya Cinsel Sağlık Birliği-Cinsel Haklar Bildirgesi'nde bireylerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, yaş, ırk, sosyal sınıf, din veya fiziksel ve zihinsel engel gözetilmeden hiçbir ayırımı maruz kalmama hakkı dördüncü madde olarak belirlenmiştir (Dünya Cinsel Sağlık Birliği-Cinsel Haklar Bildirgesi, 2005).Eşcinsellere karşı gösterilen şiddet ve saldırganlığın altında yatan önemli bir neden homofobidir. Bir kavram olarak homofobi, eşcinsellerden korku duyulması anlamında kullanılsa bile herhangi bir kişinin, kendisinin ya da bir başkasının eşcinsel duygular hissedebilmesi durumunda yaşadığı derin korkuyu tanımlamaktadır (Başar, Nil ve Kaptan, 2010). Göregenli'ye (2003: 142) göre, homofobi daha bireysel (kişilik, benlik algısı, bilişsel yapılar vb.) olduğu düşünülebilecek süreçlerin de etkilediği, eşcinsellerin bir "dış grup" olarak kavramsallaştırılması sonucunda oluşan ve belirli stereo tiplerin eşlik ettiği bir gruplar arası ilişki ideolojisi olarak da anlaşılabilir. Ek olarak, homofobik ideolojinin

kendiliğinden kişisel bir özellik olarak değil, belirli bir sosyal-kültürel bağlam içinde oluştuğu düşünülebilir.

Tüm resmi ve gayri resmi gelişmelere rağmen eşcinsel bireylerin toplumdaki birçok kesim tarafından ayrımcılığa ve damgalanmaya uğradığı, duygusal, sözel ya da fiziksel şiddete maruz kaldığı araştırmalar tarafından gösterilmektedir (Sözen, 2009). Bu bakış açısıyla bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının, yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hal, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümlerinin geçtiği yer, şu an yaşadıkları yer, fakülte ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından incelenmektedir. Böylece, üniversite öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları arasındaki farklılıklarının belirlenmesi, üniversite öğrencilerinin homofobi noktasındaki farkındalıklarının artırılması ve homofobiyi mümkün olduğunca tanımlayıp gidermeye destek olabilecek önerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

BÖLÜM I

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, eşcinsellik (homoseksüalite) ve eşcinsellere yönelik tutumları ifade etmede sıklıkla kullanılan homofobi, heteroseksizm terimleri, eşcinselliğe ve eşcinsellere ilişkin tutumlarla ilgili değişkenler ve eşcinsellere yönelik tutumlarla ilgili gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmektedir.

I.1. Eşcinsellik (Homoseksüalite)

I.1.1. Tanım

Eşcinsel yönelim bireyin cinsel duygu istek ve davranışlarının kendi cinsine dönük olmasıdır ve erkek eşcinsel için gey, kadın eşcinsel için lezbiyen ifadesi kullanılmaktadır. Cinsel yönelim karşı cinse olduğunda heteroseksüellik, her iki cinse dönük olduğunda biseksüellik söz konusudur. Bireyin eşcinsel olması biyolojik cinsiyetinden farklı bir cinsel kimliği (örneğin erkek eşcinselse kendini kadın gibi hissetmesi ve erkek olmaktan rahatsızlık duyması) olmasına sebep olmamaktadır. Bir başka deyişle, eşcinsellik cinsel kimlik bozukluğu değildir; cinsel yönelimlerden biridir ve hastalık ya da bozukluk olarak kabul edilmemektedir (Başar, Nil ve Kaptan, 2010: 69–73). Diğer yandan Başar'a (2003: 130) göre ise transseksüellik, biyolojik cinsiyet ile kabullenilmiş cinsel kimlik arasında uygunsuzluk olması halidir ve birey, kendisini olmadığı bir cinselliğe sahip bedene sıkışmış gibi hisseder, kimliğini değil de bedenini/cinsiyetini değiştirmeye çalışır.

Cinsel yönelim kimliği gelişimi ise kişinin cinsel yöneliminin farkına varması yani bunu az ya da çok zihin, duygu, davranış dünyasının, kimliğinin bir parçası haline

getirmesi, yönelimini gerek kişiler arası gerekse de toplumsal ilişkilerinde başkalarıyla paylaşması ve bu doğrultuda bağlar kurması sürecidir (Başar, 2010).

Eşcinsel yönelim kimliği gelişimi modelinin ilk evresi “**duyarlılaşma**” evresidir. Bu dönemde kendi cinsine yönelik ilgi çok belirsizdir ancak eşcinsellerin önemli bir kısmı bu dönemde toplumsal cinsiyet normlarına uygunluk açısından akranlarından farklı olduklarını hissettiklerini, kendilerini sosyal olarak dışarıda kalmış hissettiklerini belirtmektedir. “**Kimlik bocalaması**” olan ikinci evrede, kişinin eşcinsel olma ihtimali ortaya çıkar ve kendisini bir cinsel özne olarak da yabancı, dışarıda hissetmeye başlar. Heteroseksist bir dünyada eşcinsel olma ihtimali bunaltıya neden olup beraberinde gelen bocalamaya farklı şekillerde tepki verilebilir. Bunlarda en sık ve yaygın olanı inkâr ve baskılama ile ilgili olanlardır. Diğer bir deyişle kişi, istek ve ilgisini tetiklediği için kendi cinsiyle romantik ve erotik yorumlanabilecek etkileşimi sınırlandırmaya çalışabilir, cinselliğini tamamen baskılamaya çalışabilir ya da tam tersine heteroseksüel olduğunu ispat etmek için karşı cinsle cinsel duygusal ilişki denemelerinde bulunabilir. Bununla birlikte, homofobik söz ve davranışlarıyla dikkat çekebilir, durumun daha az kaygı verecek şekilde yeniden tanımlanması ile ilgili girişimlerde bulunabilir. Mesela, kendi cinsine olan ilgisinin o an birlikte olduğu kişi ile ilgili olduğu, genellenemeyeceğini savunabilir; bunun geçici bir hal olduğunu ya da aslında bütün insanların biseksüel fakat kendisinin bunu fark eden şanslı azınlık içinde olduğunu öne sürebilir (Başar, 2010).

Üçüncü evre “**kimlik karşılaştırması**” evresidir. Kendi cinsine yönelik ilgi ve isteğin belirginleşmesi ve eşcinsel olma ihtimalinin artması kişinin bu evreye geçmesini sağlar. Eşcinsel yönelimin belirginleşmesiyle çatışma şiddetlenir ve kişi kendisiyle ilgili oluşturduğu gelecek tasarımlarını kaybettiği hissine kapılarak bir çeşit yas sürecine girer. Var olan çevresine ait olamama ve yabancılık hissi belirginleşip bu durumla baş etme için de heteroseksüellik yüceltilebilir, kendi cinsi ile etkileşimi ya da cinselliği baskılayabilir,

yeniden tanımlama stratejileri kullanmaya devam edebilir. Olası olumsuz tepkilerden kaçınmak amacıyla kişi çevresini değiştirmeyi hatta kaçmayı çözüm olarak görebilir. Bu kaçış ergenlerde okul ve aileden uzaklaşma şeklinde kendini gösterebilir. Bu dönemdeki tüm çabalar heteroseksüelliğin aşırı bir biçimde vurgulanmasına sebep olabilir. Sıklıkla kendinden başka eşcinsellerle etkileşimin başlamasıyla dördüncü evre olan **“kimliği hoş görme”** evresine geçilir. Bu dönemde kişi eşcinsel olduğunu tam olarak kabullenememekle birlikte eşcinsel olduğu fikrini hoş görmektedir. Gey/lezbiyen alt kültürüyle ilgili araştırmalarda bulunur, eşcinsellikle ilgili yazılı materyale yoğun bir şekilde başvurur. Cinsel ya da duygusal yakınlıklar yaşanmaya başlanır. Bunlar halen devam etmekte olan heteroseksüel-eşcinsel kimlik çatışmasını şiddetlendirebilir. Bu dönemde gerek eşcinsel bireylere, gerek kendi yakın çevresine seçici açılma girişimleri devam eder. Karşılaştığı tepkiler ve deneyimleriyle birlikte çeşitli stratejiler geliştirir. Bunlardan biri açılmama stratejilerinin baskın bir şekilde kullanılıp, eşcinsel deneyimler yaşayabildiği ve heteroseksüel yaşantısıyla ilişkisi olmayan bir dünya yaratması yani ikiye bölünmüş bir hayat sürmesidir. Benzer şekilde kendisini kabul eden eşcinsel ve heteroseksüel yakınlarından oluşan kişisel bir getto oluşturup ilişkilerini bununla sınırlandırabilir. Bunun dışında ise sazı ele alma (minstrelizasyon) diye adlandırılan yöntemle yaygın eşcinsel stereotiplere uyum göstererek karikatürize bir eşcinsel kimlik geliştirip açılmayı seçebilir (Başar, 2010).

Beşinci evre ise kişisel gelişim ve deneyimlerle ulaşılan **“kimliği kabul”** evresidir. Birey bu evrede eşcinselliğini hoş görmekten çok kimliğinin normal ve geçerli bileşenlerinden biri olarak kabul eder. Eşcinsel toplulukla artan etkileşimle kişi açılmayla ilgili iki felsefeden birini seçer. İlki açılmama stratejilerinin yaygın kullanımı ve seçici açılmalarla hayatın belli alanlarında eşcinselliğin kabul edilebilir olduğu kısmi meşrulaştırma. Diğerisi ise hayatın hemen her alanında kendini eşcinsel olarak ifade edip

tepkilerle yüzleşilen tam meşrulaştırmadır. Birbirinden farklı olmakla birlikte her iki şekilde de eşcinselliğin artan şekilde ifadesiyle gerçekleşebilecek homofobik tepkilere öncekinden farklı olarak artan bir öfke duyulmaya başlanır. Altıncı evrede, ötekileşme ve engellenmedeki artışla belirginleşen öfkeyle “**kimlikten gurur duyma evresine**” geçilir. Bu aşamada insanlar cinsel yönelimleri doğrultusunda eşcinsel/heteroseksüel ikiliği içinde değerlendirilmeye, kişiler önceki dönemlerden farklı olarak heteroseksüellerin verdiği tepkileri küçümsemeye, eşcinselliği yüceltmeye başlar. Son evre olan “**kimlik sentezi**” evresinde ise eşcinsellik bütünleşmiş bir kendilik içinde görülüp gereğinden az ya da fazla önem atfedilmez. Eşcinsellik ve heteroseksüellik kendilik ile ilgili çatışmalar son bulmuştur. Toplum heteroseksüel/eşcinsel diye ikiye bölünmeyip, “onlar ve biz” ayrımı son bulur. Kişi kendi koşullarına uygun şekilde açılma (coming out) otomatikleşmiş bir süreç haline gelir (Başar, 2010).

Eşcinselliğin tarihi ile ilgili bilgiler ise oldukça yetersizdir. Küçükkaraca’ya (2003: 18) göre eşcinsellik insanlığın var olduğu dönemden itibaren yaşanan bir durumdur ve eşcinselliğin nasıl ve nerede ilk yaşanıldığının tespiti çok zordur. Küçükkaraca, (2003: 18) ayrıca eşcinselliği öncelikle bir duygu olarak değerlendirmekte ve daha sonra hayata geçen bir dürtü olduğunu belirtmektedir.

Psikiyatride ilk genel hastalık sınıflandırması 1930’da (A Standard Classified Nomenclature of Disease) yapılmıştır ve Amerikan Psikiyatri Birliği(APA) bu sınıflandırmaya önerdiği ruh hastalıkları arasında eşcinselliğe değinmemiştir. Ama Amerikan Nöroloji Derneği tarafından önerilen bağımsız bir bölümde; Psikopatik kişilik (Seksüel perversiyon) kategorisinde eşcinsellik yer almıştır. Bu sınıflamanın 1935 yılındaki ikinci basımında APA ruh hastalıkları bölümünü genişletmiş ve bu sefer eşcinsellik, patolojik

cinsellikli psikopatik kişilik (psychopathic personality with pathological sexuality) tanımı altında sınıflamaya dâhil edilmiştir. 1940'ların sonlarına kadar bunun gibi en az 3 psikiyatrik sınıflandırma kaynağı oluşunca APA olası kafa karışıklıklarına son vermek amacıyla, 1952 yılında bir tanı kılavuzu, DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) yayımlamıştır. DSM'nin bu baskısında homoseksüellik, sosyopatik kişilik bozukluğu (sociopathic personality disturbance) kategorisinin bir alt grubu olan cinsel sapmalar (sexual deviation) bölümünde transvestisizm, fetişizm, sadizm ve pedofili ile birlikte yer almıştır. 1968'de DSM- 2 basılmış ve burada da cinsel sapmalar bölümünde homoseksüellik ayrı bir kategori olarak yine ekshibisyonizm, fetişizm ve pedofili ile birlikte yerini almıştır (Mert, 2009: 84).

DSM-2 yalnızca 120 psikiyatr tarafından oluşturulmuştur. DSM'nin her iki baskısında da ruh hastalığı ve normallik tanımları net değildir, bilgiler yetersizdir, tanı sınıflamasında homoseksüelliğin içeriğini bilimden çok gelenekler oluşturmaktadır. Ama sonuç olarak, APA tarafından homoseksüellik patoloji olarak tanımlanmıştır. 1973'te APA'nın bölgesel bir kolu olan Kuzey İngiltere Psikiyatri Birliği homoseksüellere yönelik ayrımcılığa ve yasal sınırlamalara son verilmesine yönelik bir çağrıda bulunmuş ve APA'nın Mayıs 1973'teki toplantısında homoseksüelliğin tanı sınıflamasından çıkarılmasını önermiştir. Bunun nedeni olarak belirli bir durumun psikiyatrik tanı kategorisine dâhil edilebilmesi için subjektif sıkıntı ve sosyal etkinlikte ve işlevsellikte genel bozulma olarak ele alınan ruh hastalığının iki kriterinden birini sağlaması gerektiğini, oysa homoseksüelliğin bu iki kriteri de karşılamadığı ileri sürülmüştür. 1974 yılında APA homoseksüelliğin tanı kriterlerinden çıkarılması ve cinsel yönelim rahatsızlığı (sexual orientation disturbance) şeklinde yeni bir tanı oluşturulması kararını kabul etmiştir. APA 1974'de yayınladığı bildirmede, "Homoseksüellik muhakeme, denge, güvenilebilirlik, sosyal veya mesleki yeterlilikte

herhangi bir bozulma anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, APA homoseksüellere karşı işe alım, barınma, konaklama ve belge verme gibi alanlarda uygulanan her türlü kamusal veya özel ayrımcılığı kınar. APA ırk, inanç, renk ve benzeri konularda başkalarının korunmasını sağlayan ve homoseksüellere de eşit oranda garanti sağlayabilecek olan insan hakları yasalarının yerel ve federal seviyelerde uygulanmasını destekler ve teşvik eder. Ayrıca APA, homoseksüellik konusunda ayrımcılık yapan her türlü yasanın iptalini destekler ve teşvik eder.” demiştir (Mert, 2009: 84).

Bununla birlikte, 1980 yılında yayımlanan DSM-III’de ‘Diğer Psikoseksüel Bozukluklar’ içinde ‘Ego-distonik Homoseksüalite’ yer almıştır. 1986 yılında ise, DSM-III revize edilirken, Psikoseksüel Bozukluklar Danışma Komitesi, ‘Ego distonik homoseksüalite’ tanımının sınıflamadan kalkmasına karar vermiştir. 1987 DSM-III-R ve 1994 DSM-IV’ de ‘Diğer Cinsel Bozukluklar’ kategorisi içinde “Cinsel yönelim hakkında sürekli ve belirgin kaygılar” yer almıştır (Yetkin, 2009: 79–80). 1987’den günümüze kadarki davranışsal bozukluklar kategorilerinde eşcinsellik bir “hastalık” olarak yer almamıştır. Günümüzde hâlâ eşcinselliği bir ruhsal ve davranışsal bozukluk olarak tanımlayan psikolog ve psikiyatrist ve terapi pratiği içerisinde yer alan birçok yaklaşım ve kuramsal yapı bulunmaktadır (Mert, 2009: 84).

I.1.2. Eşcinselliği Açıklayan Teoriler

Psikolojide ve psikiyatride eşcinsellik ve daha genelde cinsel yönelim konusunda yapılan tartışmaların en azından 68 yıllık bir geçmişi söz konusudur. Eşcinselliğin etiyojisine ilişkin ise 19. ve 20. yüzyıllarda birçok teori geliştirilmiştir. Ancak hiçbir tartışma ve teori eşcinsellik konusunu hala tam olarak açıklayamamaktadır.

I.1.2.1. Psikoanalitik Teori

Mert'e (2009: 84) göre, eşcinselliği bir "hastalık" olarak nitelendiren uzmanların görüşleri psikanalitik ve psikodinamik pratiğin kuramsal yapısına dayanmaktadır. Örneğin, 1905 yılında yayınlanan Cinsellik Üzerine Üç Deneme'de (Freud, 1905) çocuğun anneye bir nesne olarak fiksasyonu sonrasında, kadın figürü ile özdeşleştiğini ve kendisini bir aşk nesnesi olarak seçtiğini, böylelikle narsistik bir şekilde otoerotik döneme özgü bir nesne seçimi yaptığını, bu seçimin tüm yaşamda sürdüğü hipotezini ortaya koymaktadır. Freud'un bu ve benzeri hipotezleri, erkek eşcinselliğini anlamaya yöneliktir. Leonardo Da Vinci'yi incelediği yazısında (Freud, 1910) eşcinselliğin oluşumunda çocuğun anneye güçlü fiksasyonunun yanı sıra baba veya yerine geçen bir figürün olmayışının önemine işaret etmiş, kastrasyon korkusunun bastırılmasıyla penise sâhip bir ilk figür arayışına girdiğini belirtmektedir. Bu baba yokluğu veya yetersiz babalık daha sonraki alanyazında "homoseksöjen baba" tanımıyla karşılık bulacaktır. Bu ilk figür ruhsal olarak ve çözülmemiş Oedipal çatışmalar neticesinde çift cinsiyetlidir. Annenin hem bir penise sâhip olduğu hem dişi olduğu düşünülür.

Bununla birlikte, Freud heteroseksüel erkeklerin geneline yakınının ödip kompleksini aynı şekilde çözdüklerini belirtmektedir. Yani erkek çocuk, sevgi nesnesi olarak algıladığı anneye sahip olma, babasının yerine geçme arzusundadır. Annesinin sevgi ve ilgisini kimseyle paylaşmak istememektedir. Babasını yoluna çıkan bir rakip ve tehdit simgesi olarak görmektedir. Çocuk annesine karşı geliştirdiği cinsel içerikli duygularından ötürü babası tarafından penisinin yok edilip cezalandırılacağı kaygısını yaşamaktadır. Dolayısıyla, cinsel organını yitirme endişesi, anneye dönük oedipal düşlerin, bağılıkların azalmasına neden olmakta ve oedipal kompleksin sona ermesiyle çocuk kendi cinsindeki ebeveyniyle özdeşleşmeye başlamaktadır (Çekirge, 1991). Diğer yandan Freud, farklı şekillerdeki

homoseksüelliğin farklı ödipal şemalardan oluştuğunu ve bu şemalara bağlı olarak dört varyasyon olduğunu belirtmektedir.

İlk varyasyona baktığımızda, oğlan bilinçdışında anneye libidinal bağı korumak ister ve bunu sürdürebilmesi için kastrasyon korkusunu azaltmak durumundadır. Bunun için ise annesinin penisini kaybetmemiş olduğuna ve babasının da intikam almayacağını garantileyen bir libidinal obje arar. Bu libidinal obje, kişinin bilinçdışı olarak penise sahip bir annenin özelliklerini barındıran, genç ve kadımsı bir oğlana yönelmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla, bu varyasyondaki homoseksüel kişiler eşlerini sadece genç erkeklerden seçecektir (Lewes, 1995).

İkinci varyasyondaki kişiler, anneleriyle aralarındaki ilişkiyi bilinçdışı olarak devam ettirmeye çalışmaktadır. Bu nedenle anneleriyle özdeşim kurarak, bir zamanlar kendilerinin sevildiği gibi ya da sevmeyi umduğu şekilde kendilerini sevecek kişileri seçerler. Bu erkekler anaç davranışlara sahip, kadımsı ve kişilik özelliği olarak ideal güzellikteki erkekleri tercih eden kişilerdir. (Lewes, 1995).

Üçüncü varyasyonda ise babaya duyulan erotik arzu anneye olan ilgiden daha baskındır. Ancak babaya duyulan bu yoğun arzu sonucunda ortaya çıkan kaygı nedeniyle erkekler, babayla kurdukları bağı daha az kaygı uyandıracak şekilde sürdürürler. Bu gruptaki homoseksüeller, daha büyük yaşta erkeklerle bağlanarak bu kişilerle yarı eğitimsel bir ilişki yaşarlar (Lewes, 1995).

Dördüncü varyasyonda kişi, anneyi libidinal obje olarak görmektedir. Bu libidinal obje ise kaynağını erotik arzularından değil agresif arzularından almaktadır. Anneye olan erotik bağ aynı şekilde terk edilir fakat rekabet edilen kişiye odaklanılır (babası ya da bazı durumlarda büyük kardeşler). Bu rekabet çok yoğun olabilir ve erkek çocuk onlara karşı öldürücü fanteziler kurabilir. Kişi bu arzularla Freud'un reaksiyon formasyonu olarak adlandırdığı süreçle başa çıkmaktadır. Bu, rekabetçi duyguların tüm yoğunluğuyla korunması ancak tam tersi duygulara dönüştürülmesidir. Kişi rakip olarak gördüğü ve nefret ettiği erkekleri artık erotik nesne olarak sevmektedir. Bu gruptaki homoseksüellerin özelliklerine baktığımızda ise oldukça erkeksi, genellikle diğer erkeklere hayranlık ve saygı hisleriyle karakterize olan, bazen de biseksüel davranışlar gösterebilen kişilerdir (Lewes, 1995).

Freud, 1920 yılında kadın eşcinselliğinin gelişimiyle ilgili yazısında ise Oedipus kompleksinin üç sonucundan biri olarak kadın eşcinselliğinin oluştuğunu, babadan sâhip olunması istenen bebeğin bir penis eşdeğeri yerine geçmesi, böylece kastrasyonun yarattığı anksiyeteden uzaklaştığı, bebeğe yâni penise sâhip olmak için babaya yöneldiği, ancak annenin hamileliğinin buna engel olmasıyla kadınsılığı terk eden çocuğun anneyi aşk nesnesi olarak tercih ettiği ve babayla özdeşleştiğini ifade etmektedir (Freud, 1920).

Daha sonraki analistlerden Carl Jung (1942), her kişide psikolojik biseksüel bileşenler olduğundan ve kadının erkeksi, erkeğin de kadınsı özellikler barındırdığından bahsetmektedir. Jung'a göre bu özellikler bilinçdışından ve atalarımıza ait deneyimlerden gelmektedir (Diamant, 1995). Alfred Adler (1946), homoseksüelliğin insanın aşağılık duygusuyla baş etmesini sağlayan bir korunma olduğunu açıklamaktadır. Adler'e göre heteroseksüel performansın yeterli olmadığı durumlarda erkek eşcinselliği ortaya

çıkabilmektedir (Diamant, 1995). Harry Stack Sullivan (1953–1970), karşı cinsle ilişkileri yaşamın erken dönemlerinde kesintiye uğrayan kişiler için “homoseksüel sendrom” açıklamasında bulunmuştur. Sullivan’a göre ergenlik öncesinde yaşanan eşcinsel ilişkiler heteroseksüelliğe geçişi kolaylaştırmaktadır (Diamant, 1995).

Freud sonrasında psikanalizin eşcinselliğe bakışı yapısal olandan patolojik klinik bir sapkınlığın (diversity) açıklanmasına doğru bir gelişim göstermektedir. Psikanalizin az sayıda eşcinsel bireyden yola çıkarak genellemeler yoluyla oluşturduğu teorik zeminde 60–80 yılları arasında eşcinsel bireyler perversiyonlar başlığı altında sınıflandırılmış ve Socarides’in görüşünü izleyen analistler dönüşüm terapisiyle sağaltımı önermişlerdir (Aksoy, 2009).

I.1.2.2. Biyolojik Teori

Hem eşcinsel hem de heteroseksüel cinsel yönelimin gelişiminin temelleri halen tam olarak açıklanamamakla birlikte, cinsel yönelimin erken biyolojik teorileri, genetik özelliklere ve hormonlara yönelmiştir. Ancak, araştırmalar cinsel yönelim ve genetik ar dalan ya da hormon düzeyleri arasında açık herhangi bir ilişki bulmakta başarısız olmuştur (Breedlovei, 1994; Money, 1987). Buna göre, genetik özelliklerin ve hormon düzeylerinin bir etkisi olabilir, ancak bu, doğum öncesi hormon düzeyleri ve onların beyin gelişimi üzerindeki etkilerini içeren karmaşık şekillerde ortaya çıkmaktadır. Kelly ve Terman (1936), eşcinsel erkeklerin farklı vücut yapısına sahip olmadıklarını gösterirken, Scott (1958), 64 tutuklu erkek eşcinsel üzerinde yaptığı araştırmada eşcinsellerde bedensel ya da hormonal hiçbir değişikliğin söz konusu olmadığını belirtmektedir (Akt: Çekirge, 1991).

Diğer yandan, homoseksüelliğin yapısal etkenleri konusunda araştırma yapan bazı uzmanlara göre, kalıtsal ve hormonal düzensizlikler bireyin homoseksüel olarak dünyaya gelmesine ve homoseksüelliğe neden olmaktadır. Homoseksüellik bütünüyle yapısal etkenlerden kaynaklanır, değiştirilmesi imkânsız bir davranış şeklidir (Çekirge, 1991).

Sanders (1940), 7 tek yumurta ikiziyle yaptığı araştırmasında 6 tek yumurta ikizinin eşcinsel olduklarını, sadece bir tek yumurta ikizinde ikizlerden birinin eşcinsel olmadığını ortaya koymaktadır. Hirschfeld (1940) ise, eşcinsel erkeklerin yaklaşık % 35'inin ya erkek kardeşleri ya da yakın aile bireylerinden birinin mutlaka eşcinsel eğilim içinde olduğunu belirtmektedir (Akt: Çekirge, 1991).

Buna benzer olarak, çift yumurta (dizigot) ikizlerinden ya da ikiz olmayan kardeşlerden birisinin eşcinsel olması durumunda diğer kardeşinde eşcinsel olma olasılığı ile karşılaştırıldığında; monozigotik ikizlerden birisinin eşcinsel olması durumunda diğer kardeşin de eşcinsel olma olasılığı daha yüksek olarak bulunmuştur. Genetik bağlantı çalışmalarında ise erkek eşcinselliği ile ilişkili bir kromozomal bağlantı bulunamamıştır. Ancak erkek eşcinselliğinin anneden gelen X kromozomu ile taşındığına işaret eden kanıtlardan bahsedilmektedir (Çabukkaya, 2011).

Bazı uzmanlara göre ise de beyin bölgesinde meydana gelen zedelenmeler eşcinselliği açıklamaktadırlar. Thompson (1949), hypothetical cerebral merkezde oluşan herhangi bir zedelenmenin homoseksüel eğilime neden olabileceği görüşündedir. Hoffer (1957) ise, Oscar Wilde'in homoseksüelliğe yönelmesinin tek nedeninin cerebral sifilis

olduğunu savunmaktadır. Ancak henüz homoseksüel eğilimlerle cerebral işlevler arasında ilişki olduğu ispatlanamamıştır (akt: Çekirge, 1991).

Doğum öncesi ya da sonrasında ortaya çıkabilecek hormonal düzensizliklerin homoseksüelliğe neden olacağı görüşünde olan uzmanlar yaptıkları araştırmalarda homoseksüellerde heteroseksüel bireylere göre daha düşük androjen seviyesi olduğunu saptamışlardır (Çekirge, 1999). Benzer şekilde erkek homoseksüellerde atipik ostrojen feedback paterni gözlenmiştir (Oral, 1999).

I.1.2.3. Öğrenme Şartlanma Teorisi

Eşcinsellik geçen yüzyılda ruh sağlığı uzmanlarınca öğrenme üzerinden açıklanmaya çalışılmış, daha doğrusu öğrenme yoluyla geliştiği varsayılarak, tiksindirme ve duyarsızlaştırma yöntemleri kullanılarak cinsel yönelim değiştirilmeye çalışılmıştır (McConaghy, 1969; Bancroft, 1969; Tanner, 1973; Akt: Başar, Nil ve Kaptan, 2010). Bazı görüşlere göre öğrenme ve koşullandırma eşcinselliğe yönelmenin gelişimine neden olmaktadır. Bazı uzmanlar da karşı cinse duyulan aşırı korku ve kaygının (heterophobia) eşcinselliğe neden olduğu görüşündedirler (Akt: Çekirge, 1991).

McGuire (1965), ilk cinsel deneyiminde doyuma ulaşan çocuğun gelecekte böylesi bir yaşam biçimine yöneleceğinden bahsederken Feldman ve Mc Culch (1971), eşcinsel bir yakınlaşmanın, ergenlikte ikincil cinsel karakterlerin gelişmeye başladığı esnada yaşanmasının eşcinselliğe neden olabileceğini ortaya koymaktadırlar. Bazı uzmanlar da karşı cinse duyulan aşırı korku ve kaygının (heterophobia) eşcinselliğe neden olduğu

görüştünderler. Bieber ve arkadaşları (1962), eşcinsellerin karşı cinsin cinsel organlarından rahatsızlık ve tiksinti duyduklarını ortaya koymaktadır (Akt: Çekirge, 1991).

Davranışçı okula mensup profesyoneller, gey bireyleri heteroseksüel hale getirmek amacıyla üç tip tiksindirme terapisi uygulamışlardır. Bunlardan birisi, geyle çeşitli çıplak erkek resimlerinin gösterildiği ve kişi bu resimlere erotik bir yanıt verdiğiğinde uygulanan elektrik şokundan oluşan “elektriksel aversiyon terapisi” olmuştur (Felman ve MacCulloch, 1971). Diğer örtülü duyarlılaştırma (covert sensitization) olarak bilinen bir yöntem olup burada kişiden, hemcinsi ile ilgili bir cinsel uyarılma yaşadığında, olumsuz sonuç veya fiziksel duyuları hayal etmesi istenmekteydi ve nefret duygusu veya kusma imajlarının eşcinsel isteği düzelterceği düşünülüyordu (Cautela, 1967). Üçüncü yöntem ise apomorfine yapılan kusturma yöntemi idi. Burada apomorfine enjeksiyonu sonrasında gelen kusma hissi sırasında gey bireylere, çıplak erkek resimleri gösteriliyordu (McConaghy, Proctor ve Barr, 1972). Bu yöntemlerin (elektrik uygulanması ve apomorfine enjeksiyonu gibi) fiziksel hasara, kimi durumlarda ölüme neden olduğu bildirilmiştir. 2004 yılında yayımlanan bir çalışmada, İngiltere’de 1950 yılından sonra eşcinsel seçimlerini değiştirmeleri için tedavi alan (davranışsal yaklaşımlar, elektrik şoku ile tiksinti terapisi, libidoyu azaltmak için östrojen tedavisi, psikoanaliz, dini danışmanlık, elektrokonvülsif tedavi, hipnoz, psikodrama, fobitedavisi gibi) 29 kişi ile görüşülmüş ve bu girişimlerin kişilerin hayatları üzerine uzun dönem olumsuz etkileri olduğu gösterilmiştir (Smith ve ark., 2004).

I.2. Homofobi ve Heteroseksizm

“Fobi” kavramı, tanımı açısından rasyonel (mantıklı ya da gerçekçi) olmayan ve yüksek düzeyli ürkme, korkma ve kaçınma davranışlarına neden olan yaşantıları tanımlamaktadır. (Başar, Nil ve Kaptan, 2010: 69–73). Fobi, özgül bir nesne ya da durumun varlığı ya da böyle bir durumla karşılaşacak olma beklentisi ile başlayan, aşırı ya da anlamasız, belirgin ya da sürekli korku olarak tanımlanmaktadır (Köroğlu, 2001).

Bir kavram olarak homofobi ise, eşcinsellerden korku duyulması anlamında kullanılsa bile herhangi bir kişinin, kendisinin ya da bir başkasının eşcinsel duygular hissedebilmesi durumunda yaşadığı derin korkuyu tanımlamaktadır. Fobiler, nedenleri ve tedavi edilmeleri amacı ile ruh sağlığı alanında önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü sağlıklı tanımlı “uyumlu ve aksamayan” bir işleyişi de kapsamaktadır. Bir tutumun homofobik olduğunu söylediğimizde, eşcinsel insanlar hakkındaki önyargıların ve/veya ayrımcılığın varlığından bahsetmiş olmaktadır. Önyargılar ortak bir niteliği bünyesinde barındıran bir insan topluluğu hakkındaki düşünce kalıplarımızı anlatmaktadır. Önyargılar olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. İnsanlar, olumlu ya da olumsuz olan bu önyargıları, karşılaştığı insanların gerçek özelliklerini anlayana kadar referans olarak kullanmaktadır. Ve çoğunlukla önyargı kalıpları yeni tanışılan insanı temsil etmemektedir (Başar, Nil ve Kaptan, 2010: 69–73).

Göregenli’ye (2003: 142) göre, homofobiyi anlamak için kullanılan bir diğer kavram olan “ayrımcılık” ise kendi grubunun avantajlarını ön planda tutma ve/veya diğer grubun dezavantajlarını görmezden gelme eğilimidir. Homofobi, eşcinselliğe ya da eşcinsel bireylere karşı duyulan nefret ya da korku olarak adlandırılabilir bir durumdur (Tuzer,

2003: 9). Küçük karaca'ya (2003: 16) göre, önyargılar var olan "diğer" özellikleri göz ardı etmeye yöneliktir. Homofobik ideoloji, kadınlık ve erkeklik arasındaki sınırları keskin bir biçimde çizmektedir (Gül ve Kılıç, 2003: 107). Homofobi ve homofobik şiddet, aslında diğer grup ayrımcılıklar ve şiddet türleriyle birlikte ortaya çıkmaktadır (Göregenli, 2003: 173). Herek, eşcinsellere yönelik negatif tutumları olan bireylerin, muhafazakâr dinsel ideolojiyi onaylamalarının, geleneksel toplumsal cinsiyet normlarına bağlı olmalarının ve buna bağlı kısıtlayıcı tutumlar sergilemelerinin daha muhtemel olduğunu ileri sürmektedir (Herek, 1988; Akt: Ertan, 2010: 8).

Başka bir ifadeyle, din ve toplumsal cinsiyet normlarına olan bağlılık, homofobinin ortaya çıkmasına yönelik zemin hazırlayan değişkenlerdir. Froyum (2007), siyah gençler üzerinde yaptığı araştırmasında, eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları olanların, eşcinselliği “ahlak dışı”, “pis”, “iğrenç” olarak nitelediklerini ve bunun karşısında heteroseksüelliğin, “normal”, “olması gereken” bir cinsel pratik olduğunu ileri süren ideolojik bir çerçeveyi benimsediklerini belirtmektedir (Akt: Ertan, 2010: 8). Söz konusu gençler, eşcinselliği heteroseksüelliğin aşağısında konumlandıkları bu hiyerarşik bakış açısını inşa ederken, hem toplumsal cinsiyet rollerini hem de dini referans olarak göstermektedirler. Herek'de (1988), benzer bir biçimde, dinsel tutuculukla, gey ve lezbiyenlere yönelik olumsuz tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve liberal dinsel bir ideolojiye sahip, dindar olmayan ya da aile ve toplumsal cinsiyet hakkında geleneksel görüşleri onaylamayan bireylerin toleranslı olmalarının daha muhtemel olduğunu ileri sürmektedir (Akt: Ertan, 2010: 8).

Eşcinsellere karşı önyargı ve tutum konuları 1970'li yıllarda araştırmacılar tarafından yoğunlukla ele alınmaya başlanmıştır. İlk çalışmalar akıl sağlığı uzmanlarının,

hukuk öğrencilerinin ve polis memurlarının eşcinsellere ilişkin tutumları üzerinedir. Ayrıca; orduda, akademik ortamda ve medya haberlerinde eşcinsellere karşı tepkiler incelenmiştir (Herek, 1984). Yurt dışındaki çalışmaların çoğu geylere ve lezbiyenlere ilişkin olumsuz tutumların olduğunu göstermektedir (Herek, 1984; Lance, 1987).

Herek (1984a) lezbiyen ve geylere yönelik olumsuz tutuma sahip olan heteroseksüel bireylerin 1) bu kişilerle ilgili olarak geleneksel cinsiyet rolleri hakkında ve kısıtlayıcı tutumlar içinde bulunması ve bunu ifade etme olasılığı daha yüksek olduğunu; 2) yüksek düzeyde otoriterlik ve bununla bağlantılı olarak kişilik özellikleri göstermesi daha yüksek olduğunu; 3) muhafazakâr bir dini ideolojiye inanıyor olmasının daha muhtemel olduğunu; 4) gay veya lezbiyenler ile diğerlerine göre daha az kişisel temasa sahip olma olasılığının var olduğunu ve 5) büyük bir olasılıkla muhafazakâr bir dini ideolojiye dâhil olduğunu belirtmektedir.

Günümüz toplumlarında en yaygın kabul gören ve gerçekleşen cinsel yönelim şekli heteroseksüelliktir, yani bireylerin karşı cinse yönelmeleridir (Özkan, 2004). Heteroseksüel kelimesi, Yunanca'da farklı anlamına gelen 'heteros' ile Latince'de cinsel anlamına gelen 'sexualis' kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur.

İlk çocukluk dönemindeki cinsel etkinlik, genellikle, aynı ya da diğer cinsiyetten çocuklara yönelebilen mastürbasyon ve keşif oyunları biçiminde ortaya çıkmaktadır (Brannon, 2002). Geç çocukluk ve ergenlik döneminde ise çocuklar, aynı cinsiyetten akranların arkadaşlığını arar ve karşı cinsiyetten olan akranlarla ilişkilerden kaçınırlar. Bu toplumsal cinsiyet ayrımı, heteroseksüel etkinlik fırsatlarını sınırlandırmaktadır, ancak yine de bu durum diğer cinsiyete ilginin yokluğuna işaret etmemektedir (Brannon, 2002).

Heteroseksizm kavramı ise, “heteroseksüel olmayan her türlü tutumu, davranışı, kimliği, ilişkiyi ve topluluğu reddeden, kınayan ideolojik bir sistemdir” (Herek, 1990:316). Heteroseksizme toplumsal gelenek ve kurumlarda rastlanılabilmektedir (Herek 1992). Kültürel heteroseksizm fikri homofobik söylemlerin doğasını anlamaya çalışmakta kritik bir öneme sahiptir. Bu kavram, homofobinin arka planını anlatmakta ve temiz bir dünyanın ancak heteroseksüel olabileceğini söylemektedir. Ayrıca, cinsellik ve toplumsal cinsiyetin, homofobi üretmek için iç içe nasıl etkisi altına aldığını içermektedir. Kültürel heteroseksizm, “kişiler, karşı cins tarafından cezp edilir veya cezp edilmelidir” şeklindeki ayırım yapma varsayımı; önyargı, klişeler ve bir değerler sistemini teşvik ederek, anti-gay tutumları arttırmaktadır (Herek, 1995).

Heteroseksizm toplumda çoğunluğu temsil etmektedir. Bu bakış açısıyla, heteroseksizm aynı cinsiyetten iki kişinin ilişkisini suç ilan etmek, evlilik haricinde anlaşmalı ortaklığı reddetmek gibi örnekler içermektedir. Anlaşmalı birliktelik yaşayan gey erkekler hala marjinal bir aile durumundadırlar. Bu tür heteroseksist ve baskıcı kurumsallaşmış dinamikleri bir şekilde bazı inanç sistemleri ve bunlara bağlı grupların üyeleri tarafından eşcinsel erkeklere karşı nefret suçlarına izin vermekte olduğu belirtilmektedir (Willis, 2004).

Heteroseksüel erkeklerin, birkaç sebepten dolayı heteroseksüel kadınlardan daha geleneksel rol davranışlarına sahip olmaya yatkın oldukları belirtilmektedir;(1) erkekler kadınlardan daha sert cinsiyet rol sosyalleşmesine tabi tutulmaktadır (Huston, 1984; Akt: Linguardi, Falanga ve D’Augelli, 2005); (2) geleneksel cinsiyet rolleri erkeklere kadınlardan daha fazla ayrıcalık ve güç bahşetmektedir; (3) heteroseksüel erkekler cinsiyet rol beklentileriyle tutarlı olarak, kadınlara olduğundan, özellikle erkekler arasında daha fazla

homoseksüelliği reddedişe tabi olmaktadır (Herek, 1991, 1992; Mishkind, Rodin, Silberstein, ve Striegel-Moore, 1986, Akt: Lingiardi, Falanga ve D'Augelli, 2005).

Homofobi ve heteroseksizm alanlarındaki sosyal çalışmalar eğitimi iki açıdan önemli olduğu belirtilmektedir. İlk olarak sosyal çalışmalardaki öğrencilerin homofobik ve heteroseksist tutumlarında bir değişiklik yaratabilmekte, ikincisi kendi alanlarına döndüklerinde toplumdaki heteroseksist ve homofobik davranışları rapor etme şansı sağlamaktadır (Foreman ve Quinlan,2008).

I.3. Eşcinselliğe ve Eşcinsellere İlişkin Tutumlarla İlgili Değişkenler

Eşcinsellere yönelik tutumlar üzerine yapılan çalışmalar bu tutumlar ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri ele almıştır. Söz konusu değişkenler cinsiyet, yaş, eşcinsel kişilerle etkileşimde bulunma, eğitim seviyesi, dindarlık ve yaşanan yer olarak sıralanabilir.

Cinsiyet değişkeni eşcinsel kişilere yönelik tutumlarla ilişkilidir. Cinsiyet farklılığı açısından birçok çalışmada erkeklerin kadınlara oranla eşcinselliğe, özellikle geylere ilişkin daha olumsuz tutumlar sergiledikleri bulunmuştur (Herek, 1988; Kite, 1984; Whitley, 1987; Whitley ve Kite, 1995; Agüero, Bloch ve Byrne, 1984; Ben-Ari, 1998; D'Augelli, 1989; D'Augelli ve Rose, 1990; Griegerve Ponterotto, 1988; Van de Ven, 1994; Weinberg ve Millham, 1979). Bireylerin kendi cinsiyetlerinden olan eşcinsellere karşı daha olumsuz düşünce ve duygular besledikleri görülmüştür (Gentry, 1987; Lock ve Kleis, 1995; Whitley, 1987; Cuenot ve Fugita, 1982; D'Augelli, 1989; Herek, 1984; Weinberg ve Millham, 1979). Ancak, erkeklerin, kadınlara oranla kendi cinsiyetinden eşcinsellere (geylere) daha olumsuz

tutulmlara sahip oldukları bulunmuştur (Anderssen, 2002; Kite, 1984; Kite ve Whitley, 1996; Davis, 2004; Herek, 1988; Herek ve Gonzalez-Rivera, 2006; Lamar ve Kite, 1998; Lingardi et al., 2005; Steffens and Wagner, 2004; Brown ve Amoroso, 1975; Glassner ve Owen, 1976; Gurwitz ve Marcus, 1978; Hansen, 1982; Laner ve Laner, 1979; Millham, et al., 1976; Minnigerode, 1976; Steffensmeirer ve Steffensmeirer, 1974; Storms, 1978; Weis ve Dain, 1979). Lezbiyenlere karşı tutum oranları genellikle, kadın ve erkek katılımcılar arasında fark göstermemektedir (Cuenot ve Fugita, 1982; Kite, 1984; Millham et al., 1976; Steffensmeirer ve Steffensmeirer, 1974; Weinberg ve Millham, 1979; Yarber ve Yee, 1983). Bunun yanında, erkeklerin geylele sosyal ilişki kurma olasılığı kadınların lezbiyenlerle sosyal ilişki kurma olasılığından daha az bulunmuştur (Whitley, 1990).

Erkeklerin kadınlara oranla kendi cinsiyetlerine uygun sosyal rollere uyma davranışları göstermesi konusunda daha fazla baskı hissettikleri ve bu nedenle de özellikle sosyal cinsiyet rollerinden sapan geylele karşı olumsuz tutumlar besledikleri öne sürülmüştür (Brown ve Amoroso, 1975; Herek, 1986; Kite, 1984; Oliver ve Hyde, 1995). Dolayısıyla, erkeklerin erkeksi kalıp yargılara uymaya çalıştıkları çünkü "light erkek" ya da "eşcinsel" olarak isimlendirilmek istemedikleri belirtilmiştir (Churchill, 1967; Akt: Dunbar, Brown ve Amoroso, 1973). Diğer bir deyişle, cinsiyet rollerini çiğneyip, farklı davranmak ve karşı cinsiyetin davranışlarını göstermek kadınlara oranla erkekler için daha ciddi bir problem olarak algılanmaktadır (Whitley ve Kite, 1995). Erkeklerin kendi cinsiyet rollerine yaptıkları yatırımın daha yüksek olduğu görünmektedir (Morin ve Garfinkle, 1978). Eşcinsellere yönelik tutumda cinsler arasındaki farkı açıklayan en yaygın yanıtın erkeklerin geleneksel inançların bekçisi rolünde olmaları ve bu geleneklerin erkekleri homoseksüellere karşı negatif olmaları için cesaretlendirmesi olduğu görülmektedir (Kite ve Whitley, 1996).

İlgili alan yazın incelendiğinde, cinsiyet rolleri hakkındaki kalıp yargıların ve tutumların eşcinsellere karşı önyargılarla ilintili olduğu ve geleneksel cinsiyet rollerini güçlü bir şekilde benimsemiş olan bireylerin eşcinsellere daha olumsuz tutumlarla yaklaştıkları öne sürülmüştür (MacDonal, Huggins, Young ve Swanson 1973; Newman, 1989; Whitley, 1987; Krulewitz ve Nash, 1980; Sakallı, 2002a; Stark, 1991). Diğer yandan, araştırmalar aynı zamanda en yüksek seviyede görülen homofobinin güçlü bir şekilde cinsiyet rolleriyle ilgili geleneklere bağlılık, din ve bastırılmış cinsellikle ilintili olduğunu saptamışlardır (Black ve Stevenson, 1984; Millham ve Weinberger, 1977; Thompson, Grisanti, ve Pleck, 1985; Weinberger ve Millham, 1979).

Bunların dışında, Krulewitz ve Nask (1980) eşcinsellerin heteroseksüellerden farklı görüldüğü için sevilmediklerini de öne sürmüşlerdir; çünkü "benzerlik" arkadaşlık ve sevgi doğururken "farklılık" tersi ilişkileri ortaya çıkarmaktadır. Morin ve Garfinkle (1978) cinsiyet farklılıklarının eşcinselleri kendi cinsel kimliklerine tehdit olarak algılamayla ilgili olduğunu önermektedir. Eşcinsellere ilişkin tutumları ölçen ölçeklerde cinsel kimliğe tehditle ilgili ifadelerde cinsiyet farklılığının en fazla ortaya çıktığı görülmektedir. Eşcinselliğin cinsel kimliğe karşı tehdit olarak algılanması eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumların oluşmasına neden olabilmektedir (Bell, Weinberg ve Hammersmith, 1981, Akt: Whitley, 1990). Buna benzer şekilde, Herek (1986) erkeklerin eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumlarının kişinin kendi erkeksi özellikleri hakkındaki korkusuyla ilişkili olduğunu belirtmektedir. Erkeksi özelliklere uyma konusundaki baskının erkeklerde bu beklentileri yerine getirmeyecekleri konusunda anksiyete geliştirmelerine neden olduğu ve böylece kendi erkeksilikleri hakkında emin olmayanların eşcinsellere daha olumsuz baktıkları ileri sürülmüştür (Herek, 1986). Diğer yandan, Basow ve Johnson (2000) erkeklerde eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumların korku ve benlik saygısı ile yordanmadığını ileri sürmektedirler.

Eşcinselleri sevmeme ve onlardan korkma olarak ele alınan "Homofobi" nin kadınsılıktan korkma, erkeksilik ve cinsiyet rollerindeki katılıkla ilgili olduğu ve bunun çocukluktaki gelişim sırasında yaşanan bilişsel işlemlere dayalı olduğu ileri sürülmüştür (Lock ve Kleis, 1995). Kendilerini kadınsılık boyutunda düşük, bağımsızlık ve girişkenlik boyutunda yüksek olarak tanımlayan erkeklerin daha homofobik olduğu gözlenmiştir (Kite, 1992).

Eşcinsellere yönelik tutumlarla ilişkili bir başka değişken ise yaş değişkenidir. Yaş değişkeni açısından bakıldığında olumsuz olsa da gençlerin yaşlılara oranla eşcinsellik konusuna daha ılımlı yaklaşabildikleri ortaya konmuştur (Anderssen, 2002; Finlay ve Walther, 2003; Lewis, 2003; Battle ve Lewelle, 2002; Ellis, Kitzinger ve Wilkinson, 2002; Herek, 2000a, 2002a; Landen ve Innala, 2002; Hoffmann ve Bakken, 2001; Wilson ve Huff, 2001; Berkman ve Zinberg, 1997; Herek ve Capitanio, 1995; Herek ve Glunt; 1993). Yine eşcinsellere yönelik tutumlarla ilişkili toplumsal ve demografik etmenler arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada, yaşla olumsuz tutumlar arasında aynı yönde bir ilişki olduğu görülmektedir (Walch, Orlosky, Sinkkanen ve Stevens, 2010). Diğer yandan, bazı araştırmalar ise yaşlı katılımcıların eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumlarının daha düşük olduğunu göstermektedir (Whitley, 1987; Anderssen, 2002).

Eşcinsellere yönelik tutumlarla ilişkili bir başka değişken eşcinsel kişilerle etkileşimde bulunmadır. Araştırmalar eşcinsel kişilerle sosyal ilişki kurmanın eşcinsellere yönelik önyargılı tutumları azalttığını göstermektedir (Çiffiliz, 2009; Sakallı, 2002; Sakallı ve Uğurlu, 2001). Bir başka deyişle, araştırmacılar eşcinsellerle olumlu sosyal ilişkilerde bulunan kişilerin ve bu olumlu ilişkilerin derecesinin artmasının eşcinsellere ilişkin tutumları olumluya

doğru kaydırabileceğini ileri sürmektedirler (Anderssen, 2002; Hansen, 1982; Herek ve Glunt, 1993; Lance, 1987). Diğer yandan genel olarak homofobik bireylerin, eşcinseller ile az iletişime sahip olan kişiler olduğu ileri sürülmektedir (Herek,1988, 2002; Herek ve Gonzalez-Rivera, 2006). Dolayısıyla O’Hare, Williams ve Ezoviski (1996: 54) vardıkları sonuca göre; ‘‘bir eşcinseli kişisel olarak tanımak belirgin biçimde daha az homofobik olmakla ilişkilidir’’

Brandt (2003) eşcinsel arkadaş veya aile üyesine sahip olan heteroseksüel kişilerin eşcinsellere yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğunu öne sürmektedir. Herek ve Capitanio (1996) önceden gay veya lezbiyenlerle iletişim kurmuş heteroseksüellerin kayda değer biçimde daha önceden onlarla iletişim kurmamış kişilere göre daha olumlu tutumda olduklarını belirtmiştir. Sakallı-Uğurlu (2006) eşcinsellerle kurulan sosyal ilişki ve tutumlar arasındaki ilişkiyi Allport (1954) tarafından ortaya atılan sosyal ilişki denencesini temel alarak açıklamaktadır. Buna göre birbirleriyle etkileşimde bulunan farklı sosyal grup üyeleri aralarındaki benzerlikleri algılamakta ve bu yolla gruplar arasındaki çatışma ve önyargılar azalmaktadır.

Yapılan çalışmalarda eğitim düzeyindeki artışın eşcinsellere ilişkin tutumları olumlu hale getirdiği bulunmuştur (Sakallı-Uğurlu, 2006). Birçok çalışma eğitim ve homofobi arasında ters yönde bir bağlantının olduğunu ve eğitimin eşcinsellere olan korku ve hurafelere olan inanç artışında pozitif yönde anlamlı bir etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Yani eğitim arttıkça eşcinsellere yönelik korku ve hurafelere olan inançta azalma olduğu belirlenmiştir (Lewis, 2003; Battle ve Lemelle, 2002; Herek, 2000b, 2002a; Hoffmann ve Bakken, 2001; Berkman ve Zinberg, 1997; Herek ve Capitanio, 1995).

Dindarlığın ise cinsel önyargıyı arttırdığı görülmüştür. Tanrı'nın verdiği cinsiyete uygun davranmayarak Tanrı'nın kurallarını çiğneyen kişiler olarak algılanan eşcinsellere yönelik olumsuz tutumların beslendiği bulunmuştur (Sakallı-Uğurlu, 2006). Tek Tanrılı dinler olan Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslamiyet eşcinselliği günah olarak kabul eder. Tevrat'ta “*Bir erkek başka bir erkekle, bir kadınla olduğu gibi yatmamalıdır, bu tiksindiricidir.*” (Leviticus 18:22) denilmektedir. Hıristiyanlıktaki en büyük kilise olan Roman Katolik Kilisesi ve sonrasında Reformcu ve Protestan kiliseler geleneksel olarak aynı cinsler arasındaki cinsel ilişkileri kınamışlardır. İncil'de iki erkeğin birlikte yatmasının anlatıldığı bir bölüm vardır. Ancak günümüzde birçok kilise, eşcinselliğe hoşgörü ile bakmaktadır (Wikipedia, 2012). Kuran'da Şu'arâ Suresinin 165, 166. ayeti “*Rabbimizin, sizin için yarattığı eşlerinizi bırakıyor da insanlar arasından erkeklere mi yaşıyorsunuz? Siz gerçekten haddi aşan bir topluluksunuz.*”, A'râf Sûresinin 81.ayeti “*Hakikaten siz kadınları bırakıp, şehvetle erkeklere yaşıyorsunuz. Hayır, siz haddi aşan bir toplumsunuz.*” denilmektedir (Diyanet, 2012). İslamiyet de diğer iki tek Tanrılı din gibi eşcinselliği yasaklamaktadır.

Irwin and Thompson (1977) dini muhafazakârlığın gay ve lezbiyenlere karşı olan tutumun en iyi belirleyicisi olduğunu öne sürmüşlerdir. Maret (1984) aşırı tutucuların, tutucu olmayanlara oranla eşcinselliği daha fazla yadırgadıklarını ileri sürmektedir. Gentry (1987) ise kiliseye katılımın gay ve lezbiyenlere karşı rahatsız hissetmekle bağlantılı olduğunu ileri sürmektedir. Seltzer (1992:395) “kiliseye sık sık gidenlerin ya da Hristiyanlığın yeniden doğuşuna inananlar daha fazla anti-eşcinsel tutum sergiledikleri” sonucunu ortaya koymuştur. Sneddon ve Kremer (1992) düzenli olarak kiliseye gidenler arasında eşcinselliğe karşı tutumların daha negatif olduğu sonucuna varmıştır. Kunkel ve Temple (1992) her hafta kiliseye gidenlerin, kiliseye hiç gitmemiş kişilere oranla çok daha homofobik olduğunu ileri sürmektedir. Johnson, Brems ve Alford-Keating (1997: 64) vardıkları sonuca göre; “dini

inanç artıkça, homofobi derecesi artar ve eşcinselliğin genetik temelli olmasına olan inanç azalır”. Herek (1994), dini yönelimi ne olursa olsun, dindar heteroseksüellerin inançsız heteroseksüellere göre eşcinsel karşıtı tutumlarını ifade edilmesinin daha olası olduğunu belirtmiştir.

Snively ve arkadaşları (2004) kırsal kesimde, daha az nüfuslu yerleşim yerlerinde yaşayan kişilerin daha homofobik olma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum sosyal iletişim ağı ve kırsal kesimde yaşayan kişilerin eşcinsel kişilerle sosyal iletişime geçme olanaklarının azlığıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde, büyük şehirlerde yaşayan insanların küçük şehirlerde yaşayanlara kıyasla eşcinsellere karşı daha çok toleranslı oldukları bulunmuştur (Stephan ve McMullin, 1982; Whitehead ve Metzger, 1981).

I.4. Eşcinsellere Yönelik Tutumlarla İlgili Yapılan Araştırmalar

İlgili alanyazın incelendiğinde, eşcinsellere yönelik tutumlarla ilgili yapılan araştırmaların büyük bir bölümü, eşcinsellere ilişkin tutumlar ile sosyal, psikolojik değişkenler arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır. Bu değişkenler; cinsiyet farklılığı, sosyal ilişki kurma, yaş, tutuculuk, yaşanan yer, dindarlık ve eğitim seviyesi şeklinde sıralanabilir.

Bununla birlikte, cinsiyetçiliğin eşcinsellere yönelik tutumda önemli bir yordayıcı olduğu üzerinde sıklıkla durulmaktadır. Cinsiyetçiliğin doğrudan, farklı cinsler ve aynı cinsler arasındaki ilişkiler arasındaki güç odağı eskalasyonları ile ilgili olduğu, bu nedenle, homofobiyi cinsiyetçilik kadar önemsemek gerektiği vurgulanmaktadır. Bunun yanında homofobi ve cinsiyetçilik ile ilgili çalışmaları entegre etmenin önemli olduğunu çünkü hem

heteroseksüel ve LGBT nüfus arasında erkekler ve kadınlar arasındaki katı sınırların aynı merkeze sahip olduğu belirtilmektedir (Madureira, 2007)

Parrott (2009) tarafından yürütülen, eşcinsel erkeklere yapılan cinsiyet rolü baskısı ile erkek rolü kurallarının etkileri, cinsel önyargı ve maskülen cinsiyet rolünün baskısı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, katılımcıların öncelikle erkek cinsiyet rolü normlarına bağlılığı, cinsel önyargı, eril rol baskısı ve devlete öfke alanlarında durumları değerlendirilmiştir. Katılımcılara daha sonra iki eşcinsel erkekler arasında samimi bir ilişkiyi anlatan bir video gösterilmiş, daha ikinci dakikada sinirlendikleri tespit edilmiştir. 150 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışma sonucunda, cinsel önyargı ve anti-feminen normlara bağlı olarak dolaylı bir etkinin var olduğu ve anti-feminenlik normlarına bağlılığın etkileri doğrudan cinsel önyargı olduğu gibi heteroseksüel erkeklere olmayan ancak doğrudan geylere karşı gösterilen fiziksel bir baskı gözlemlendiğini ortaya koymuştur. Çalışma aynı zamanda, eşcinsel erkeklerin karşılaştıkları saldırganlıkları cinsiyet rolü uygulayıcıları tarafından motive edildiklerini gösteren çok değişkenli bir kanıt sağlamaktadır.

Başka bir çalışmada, Alden ve Parker (2005) genel sosyal anket kullanarak Amerika'daki gey ve lezbiyenlere yönelik nefret suçları üzerinde cinsiyetçi bakış açısının etkisini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, cinsiyetçi bakış açısının nefret suçları üzerinde anlamlı bir ilişkisinin olduğu yani homofobi ve cinsiyet tabakalarının doğrudan nefret suçlarına etken olduğu vurgulanmıştır.

Benzer biçimde, Keiller (2010) gey ve lezbiyenlere olan tutum ile maskülen ideoloji arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmaya 104 erkek üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın bulgularında, geleneksel erkeksi normlara olan boyun eğişin lezbiyenlere olan

tutumdan çok geylere olan tutumla ilişkili olduğu ve geylere olan tutumlardaki değişimin dinsel düşünceyle bağlantılı olmanın ötesinde bu normlara boyun eğişle ilgili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, kadınlar üzerindeki güç ve homoseksüelleri küçümseme gibi erkeksi normlara daha fazla uyum gösterme geylere olan tutum ile bağdaştırılmış, homoseksüelleri küçümsemenin geylere olan tutumla ilgili olduğu kadar lezbiyenlere olan tutumla da alakalı olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra, Davies (2004), gey erkeklere olan tutumlar üzerinde cinsiyet ayrımı, erkek rolü normları ve erkek seksüalitesinin etkisinin incelendiği çalışmada, duygusal reaksiyonlar, düşmanca cinsiyetçilik, kabadayılık ve erkek cinselliği arasında anlamlı bir korelasyon tespit edilmiştir. 472 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışma sonucunda, geleneksel cinsiyet inancı sistemlerinin erkekleri, geylere karşı kadınlardan daha fazla olumsuz tutum sergilemelerine teşvik ettiği tespit edilmiştir ve geleneksel cinsiyet rolü inanç sisteminin de homofobik olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, araştırma heteroseksüel erkeklerin homoseksüellere karşı, heteroseksüel kadınlardan daha olumsuz tutumlar taşımaya meyilli olduğunu göstermektedir. Özellikle erkeklerin geylere olan tutumları lezbiyenlere olan tutumlarından daha olumsuz olduğu saptanmıştır.

Onoufriou (2010) Kıbrıslı eşcinsel 12 üniversite öğrencisinin katıldığı ve bu öğrencilerin eşcinsellikten korkan ve inkar eden geleneksel maskülen yapı ile çatışmalarını inceleyen çalışmada, pek çok genç erkeğin eril heteroseksüel bir kariyer elde etmek ve onlara 'gerçek erkek' olduğunu kanıtlamak için endişe ve korku ile karmaşık süreçlerden geçmek durumunda oldukları saptanmıştır. Ayrıca çalışmada, katılımcılar aynı cinsten birini sevmeyi ve buna rağmen Kıbrıs'da hayatlarını sürdürmelerinin düşünülemez ve eziyet verici

bir şey olabileceği saptamasında bulunmuştur. Sonuç olarak, Kıbrıs'ta eşcinselliğin aşağılanan bir cinsiyet olgusu olduğu saptanmıştır.

Herek (2000) heteroseksüellerin lezbiyenlere ve gey erkeklere yönelik tutumları üzerinde seksüel önyargı ve cinsiyetin etkisini incelediği çalışmada, homofobi ile seksüel önyargı ve cinsiyet rolü arasında anlamlı ilişkiler ortaya koymuştur. Çalışmanın sonucunda, heteroseksüel erkeklerin gay erkeklere olan tutumları, onların lezbiyenlere olan tutumlarından veya heteroseksüel kadınların her iki cinsiyetteki homoseksüellere olan tutumlarından tutarlı olarak daha düşmanca olduğu gözlenmiştir. Seksüel önyargıyla ilgili olarak ise heteroseksüel erkeklere ilkönce gay erkekler ve daha sonra lezbiyenlerle ilgili soru sorulduğunda, her iki gruba ait tutumları ilk önce lezbiyenlerle ilgili sorular sorulduğundaki tutumlarından oldukça olumsuz olduğu tespit edilmiştir. Soru dizinlerini ters bir sırayla alan heteroseksüel erkekler için (mesela lezbiyenlerle ilgili olanlar önce) özellikle lezbiyenlere olan tutumlarda dikkate değer ölçüde değişim göstermiştir. Heteroseksüel kadınlar için ise bu soruların sırası çok az etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Çoğu heteroseksüel erkek için gay erkeklere olan tutumlar hakkında soru sorulması heteroseksüel maskulin ideolojisi ve onun gay erkekleri reddederek kendilerini kanıtlama şartıyla bağdaştırılan hisleri ve inançları harekete geçirebildiği belirtilmiştir. Bu sistem harekete geçirildiğinde ise devamında gelen lezbiyenlerle ilgili soruların bu şemaya dâhil edildiği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen ve eşcinsellere yönelik tutum ekseninde gerçekleştirilen araştırmalar dikkate alındığında, cinsiyet rolü, maskülen ideoloji, erkek rolü normları ile homofobi arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu ortaya konmaktadır. Eşcinsellere yönelik tutumda, eğitim seviyesi, cinsiyet farklılığı, etnik köken, yaş, din gibi değişkenlerde önemli derecede homofobinin yordayıcısı olabilmektedir.

Bu bakış açısıyla Kan ve diğ. (2009) Hong Kong Üniversitesi'nde tıp, işletme, sosyal bilimler ve diğer fakültelerde öğrenim gören 425 öğrencinin eşcinsellere yönelik tutumları arasında önemli farklılıklar bulmuştur. Araştırmanın bulguları tıp öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine göre önemli ölçüde daha homofobik olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, tıp öğrencilerinin% 25'den fazlası eşcinselliğin tedavi gerektiren psikolojik bir bozukluk olduğunu düşünmektedir. % 15'inden fazlasıysa HIV bulaşma ihtimalini en aza indirmek için eşcinseller ile herhangi bir fiziksel temas kurmaktan kaçındıklarını belirtmektedir.

Rainey ve Trusty (2007), 132 psikolojik danışmanlık bölümü lisansüstü öğrencisinin gey ve lezbiyenlere yönelik tutumunun incelendiği çalışmada, katılımcıların % 66' sının eşcinsellere karşı negatif tutum içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Eşcinsellere olan negatif tutumda en büyük gerekçe dini tutum olarak saptanmıştır ve bunu siyasi muhafazakârlık, lezbiyenlerle ve geylerle edindikleri kötü deneyimler takip etmektedir.

Hopwood ve Connors (2002), Avusturya üniversitesinde ticaret ve fen edebiyat fakültelerinde öğrenim gören 164 öğrencinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumunu inceledikleri çalışmada, ticaret fakültesinde okuyan öğrencilerin, fen edebiyat fakültesinde okuyan öğrencilerden büyük ölçüde daha homofobik olduklarını tespit etmişlerdir.

Lambert ve diğ. (2006), lezbiyen ve geylere yönelik tutumlar üzerinde eğitim seviyesinin etkisini inceledikleri çalışmaya, 334 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonucunda, üniversite son sınıf öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumda üniversite birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutum sergiledikleri bulunmuştur.

Cluse-Tolar ve diğ. (2005), sosyal hizmetler bölümünde okuyan 172 üniversite öğrencisi ile diğer bölümlerde öğrenim gören 234 öğrencinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumunu inceledikleri çalışmada, sosyal hizmet öğrencilerinin gey ve lezbiyen insanlara karşı daha pozitif davranışlar sergilediklerini ortaya koymuşlardır. Buna ek olarak da bu pozitif davranışlara sahip öğrencilerin gey ve lezbiyen insanlarla birlikte vakit geçirmeyi istediklerini ve eşcinsel hakları konusunda daha destekleyici oldukları bulunmuştur.

Jones ve diğ. (2002) Avusturya'daki sağlık uzmanlığı eğitim derecesi alanında kayıtlı 1132 yüksek lisans üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmanın bulgularına göre, örneklemin yaklaşık olarak %30'u lezbiyen bir hastayla çalışmaktan rahatsızlık duyacaklarını ve %27' si gay bir hastayla çalışmaktan rahatsızlık duyacaklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Buna ek olarak, kadın öğrenciler, homoseksüel bir erkekle çalışmaktan erkek emsallerinin belirttiğinden daha fazla rahatsız olacaklarını, erkek öğrenciler ise lezbiyen bir hastayla ilgilenirken önemli ölçüde daha rahat olacaklarını belirtmişlerdir. Son olarak ise öğrencilerin yarısından fazlasının hastanın seksüel yönelimini sorgularken rahat olmayacağını belirtildiği tespit edilmiştir.

Farklı bir çalışmada, Ellis, Kitzinger ve Wilkinson (2003), İngiltere'de lezbiyen ve geylere karşı tutumlar ile onların haklarını destekleme seviyelerini inceledikleri çalışmaya, 226 psikoloji lisans eğitimi alan öğrenci katılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin ufak bir kısmının lezbiyen ve gaylere karşı olumsuz tutum sergilediğini gözlenirken; bütün olarak bakıldığında onların ezici bir çoğunlukla lezbiyen ve gaylerin haklarını desteklemediği bulunmuştur.

Benzer şekilde, Lingiardi, Falanga ve D'Augelli (2005), 100 ordu personeli ve 100 üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırmanın bulgularına göre asker memurların, erkek öğrencilerden daha fazla homofobik olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, erkek üniversite öğrencilerininin gay ve lezbiyenlere karşı bayan öğrencilerden daha olumsuz tutuma sahip oldukları saptanmıştır.

Negy ve Einsman (2005), 70 Afrikan Amerikalı ve 140 beyaz Amerikalı öğrenciyle yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre ise Afrikan Amerikan öğrencilerin beyazlara oranla daha homofobik ve homonegatif tutum gösterdikleri bulunmuştur. Her iki gruptan da erkekler yine her iki gruptan da kadınlara oranla belirgin biçimde daha homofobik ve homonegatif oldukları tespit edilmiştir.

Lim ve Johnson (2001), 124 Güney Koreli üniversite öğrencisiyle yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre, Güney Koreli öğrencilerin özellikle ABD örnekleriyle karşılaştırıldığında daha homofobik oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, sınıf içerisinde eşcinsellikle ilgili yapılan tartışmalarda homofobik tavırlara rastlanıldığı belirtilmiştir.

Long ve Millsap (2008), 709 üniversite öğrencisiyle yaptıkları araştırmanın sonucuna göre, etnik grupların diğer öğrencilere oranla daha fazla homofobik oldukları gibi HIV ve AIDS'e olan korkularının da daha çok olduğunu ortaya konmuştur. Etnik köken göz önüne alındığında, kadın ve erkek katılımcıların, homofobiyle ilgili önemli farklılıklar gösterdiği, erkek katılımcıların kadın katılımcılarından daha homofobik olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmaların yanı sıra, Lim (2002) kadın ve erkeklerin eşcinsellere yönelik tutumları arasında önemli farklılıklar bulmuştur. Singapur'da öğrenim gören 365 öğrencinin

katıldığı araştırmanın bulgularına göre kadınlar, erkeklerin aksine eşcinsel bir erkekle çalışmanın onlar için rahat olabileceğini söylerken her iki grup da eşcinsel kadınlarla birlikte çalışmanın çok daha rahat olacağını belirttikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, büyük bir grubun, çocukları ya da kız veya erkek kardeşlerinin eşcinsel olduğunu öğrenmenin onlar için çok üzücü olacağını bildirdikleri ortaya konmaktadır.

Vermeij ve diğ. (2008) 4,688 ikizin katılımıyla gerçekleşen çalışmada, erkeklerin kadın ve heteroseksüel olmayanlara göre eşcinselliğe karşı daha olumsuz tutum gösterdikleri bulgusuna rastlanmaktadır.

Steffens ve Wagner (2004) tarafından yürütülen çalışmada Almanya’da yaşayan kendisini heteroseksüel olarak tanımlamış 2,006 kadın ve erkeklerin lezbiyen, gey ve biseksüellere olan tutumları incelenmiştir. Araştırmanın bulguları genç insanların yaşlılara göre, kadınların erkeklere göre ve erkeklerin gaylere göre lezbiyenlere çok daha iyi tavırda olduklarını göstermektedir.

Finlay ve Walther (2003) eşcinsellere yönelik tutum üzerinde cinsiyet ve dini inanç rolünün etkisini inceledikleri çalışmada, homofobik tutum ile dini tutuculuk rolü arasında anlamlı ilişkiler ortaya koymuşlardır. Çalışmanın sonucunda, tutucu Protestanların en yüksek homofobi seviyesine sahip oldukları bulunmuştur, onları ılımlı Protestanlar ve Katolikler, özgürlükçü Protestanlar, bağımsızlar ve Hıristiyan olmayanlar takip etmektedir. Avrupa ve Amerikalı erkeklerin küçük kadın gruplarına oranla çok daha homofobik oldukları saptanmıştır.

Diğer yandan, Schwartz ve Lindley (2005)’in, dini tutuculuğun homofobiye etkisini incelediği çalışmasında, dini tutuculuk ve cinsiyet değişkeni homofobinin belirtileri

açısından değerlendirilmiştir. 198 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışma sonucunda, dini tutuculuğun homofobinin tek belirleyicisi olmadığı, bu konuyla ilgili yapılan birçok çalışmanın aksine dini tutuculuk ve homofobi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya konmuştur. Ayrıca, erkeklerin kadınlara oranla daha homofobik olduğu bulunmuştur.

Maher ve Sever (2008) Katolik öğrencilerin homoseksüelliğe bakış açısı ile otorite ve cinsellik arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 764 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri bu çalışmanın sonuçlarına göre, eşcinselliğin ahlaki değerleri açısından oluşan soruların Katolik Kilisesindeki otoritelerin düşünceleriyle ilintili olduğu ve bu düşünce tarzının genç Katoliklerin eşcinselliği kabul edip etmediğine bakmaksızın işlediği bulunmuştur.

Berkman ve Zingberg (1997) homofobi ile heteroseksizm ve dindarlık ilişkisini incelemişlerdir. 187 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri bu çalışmanın sonuçlarına göre, % 10'u homofobik olan katılımcıların büyük bir çoğunluğunun heteroseksist olduğunu ortaya konmuştur. Çalışmanın bulguları, homofobi ve heteroseksizmin yüksek düzeyleri dindarlık ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Rogers, Mcree ve Arntz (2009), homofobik tutum ile üniversitede alınan bilgi tabanlı derslerden sonra homofobik kişiler arasındaki fikir değişimi ilişkisini incelemişlerdir. 128 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdikleri bu çalışmanın sonuçlarına göre, cinsellik bilgi tabanlı müfredat derslerinin, cinsellikle ilgili geniş tutumları etkileyen ve eşcinsellik hakkında tutumları da dâhil olmak üzere üniversite öğrencileri arasında önemli bir rol oynadığı bulunmuştur. Karşılaştırma grubunda, homofobi seviyeleri cinsellik dersine katılan öğrenciler arasında dönem boyunca anlamlı şekilde azaldığı gözlenmiştir.

Iraklis (2010) tarafından yürütülen çalışmada 222 üniversite öğrencisinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, eşcinsellere daha negatif tutum içinde olan kişilerin ya da lezbiyen ve gaylerle hiç kontakta bulunmayan insanların dindar insanlar olduklarını göstermektedir. Ayrıca heteroseksüellerin gay erkeklere karşı eşcinselliğe nazaran daha fazla negatif tutum içerisinde oldukları ortaya konmaktadır.

I.5. Eşcinsellere Yönelik Tutumlarla İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Eşcinsellere yönelik tutumlara yönelik sınırlı sayıda gerçekleştirilen Türkiye’deki çalışmalar incelendiğinde, eşcinsellere yönelik tutumların eşcinsellerle sosyal iletişim kurma, eşcinsellik algısı, cinsiyet, meslek grupları, toplumsal temsil, ailesel örüntüler, gibi değişkenler ile ilişkisinin incelendiği görülmektedir.

Sakallı ve Uğurlu (2001) tarafından ODTÜ’de yapılan bu ilk araştırma, eşcinsellerle sosyal ilişki kurmanın eşcinselliğe ilişkin tutumlarla ilişkisini incelemiştir. Bu araştırmaya ODTÜ’de Sosyal Psikolojiye Giriş dersini alan Psikoloji, Sosyoloji ve diğer bölümlerden 211 öğrenci katılmıştır. Katılımcılar, Hudson ve Ricketts (1980) tarafından geliştirilen "Eşcinsellere ilişkin tutumlar" ölçeğini doldurmuşlardır. Katılımcılar, ayrıca, kendi cinsiyetlerini, yaşlarını ve eşcinsel bir tanıdığı olup olmadıklarını belirtmişlerdir. Sonuçlara göre, eşcinsel tanıdığı olan öğrenciler eşcinsellerle sosyal ortamlarda bulunmak ve akrabalarından birinin eşcinsel olmasını o kadar sorun etmezlerken eşcinsel tanıdığı olmayanlar bu konularda daha olumsuz cevaplar vermektedirler.

Sakallı ve Uğurlu (2002) tarafından yapılan çalışma eşcinsellere ilişkin tutumların değişimi ile ilgilidir. Bu çalışmada lezbiyen bir kişinin öğrencilere tanıştırılması ve onlarla

olumlu bir ortamda konuşmasının daha önceden hiç eşcinsel tanıdığı olmayan öğrencilerde tutum değişikliği yaratıp yaratmayacağı ele alınmıştır. Bu amaçla, ilk olarak psikoloji dışından öğrencilerin seçmeli olarak aldığı Sosyal Psikoloji'ye Giriş dersinde bulunan 89 üniversite öğrencisinin eşcinsellere ilişkin tutumları ölçülmüştür. Ayrıca, elde edilen bu veriden eşcinsel tanıdığı olan veya olmayan öğrenciler belirlenmiştir. 45 gün sonra ise hiç eşcinsel tanıdığı olmadığı belirlenen katılımcılar iki ayrı sınıfa eşit sayıda dağıtılmıştır. Bir gruba, 22 yaşında olan ve ODTÜ' de okuyan lezbiyen bir öğrenci ile tanışma olanağı sağlanmıştır. Bu lezbiyen öğrenci öncelikle 15 dakika kadar kendini tanıtmış; daha sonra ise öğrencilerin merak ettiği konularda sorulan sorulara cevap vermiştir. Bu tanışma toplantısı toplam 45 dakika civarında sürmüştür. Lezbiyen öğrenci ile sosyal ilişkide bulunan bu öğrenciler, lezbiyen kişi ile tanışmayan diğer gruptaki öğrenciler gibi daha önce doldurdukları ölçeği tekrar doldurmuşlardır. Sonuçlara göre, tüm öğrenciler eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumlara sahiptirler. Lezbiyen öğrenci ile kısa bir süre olumlu iletişimde bulunan grubun ilk ve son test sonuçları arasında az miktarda olumlu bir değişme gözlenmiştir; ancak bu değişme ölçeğin olumsuz tutumlar kısmında kalmıştır. Yani, bu araştırma eşcinsellerle sosyal iletişimde bulunmanın kişilerin olumsuz tutumlarında az miktarda olumlu bir değişme yaratılabileceğini ancak yine de bu değişimin olumlu tutumlar beslemeye yetmediğini göstermiştir.

Sakallı ve Uğurlu (2003), homoseksüellere karşı tavır değişiminde lezbiyen bir kişiyle sosyal iletişim kurmanın etkisini inceledikleri çalışmaya, 54 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, bireylerin homoseksüellik hakkında bir şeyler öğrendikten ve onlarla olumlu deneyimler yaşadktan sonra homoseksüelliğe karşı tutumlarının olumlu yönde değişebilmektedir.

Çırakoğlu (2006) 334 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmada, Türk üniversite öğrencileri arasında eşcinsellik algısını incelemiştir. Bulgular eşcinselliğin nedenleri hakkında dört bileşen göstermektedir. Bunlar, bunun bir rahatsızlık hastalık olduğu, sorun olduğu, gelişme çağında yapılan yanlış bir modelleme olduğu ve bir seçim olduğu noktasındadır. Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre eşcinsel bireylere karşı daha toleranslı oldukları gözlenmiştir. Çalışma aynı zamanda erkeklerin tutumlarının kişinin gay olduğunda lezbiyen olduğundan daha çok negatif tutumla karşılaşıldığını ortaya koymaktadır.

Sakallı (2002b) Türkiye'de erkek eşcinsellerin nasıl algılandıklarını görmek amacı ile yaptığı çalışmada, öğrencilere 100 sıfat veya kısa tanımdan oluşan bir ölçek verilmiştir. Öğrencilerden istenen her bir sıfatın erkek eşcinselleri (geyleri) tanımlayıp tanımlamadığını 1'den 5'e kadar verilen sayılarla belirtmeleri idi. Sıfatlara verilen puanlar şu şekilde işleme tabii tutulmuştur: Eğer bir sıfat deneklerin en az % 50' si tarafından eşcinselleri tanımlar ve % 20' sinden daha azı tarafından eşcinselleri tanımlamaz olarak belirtildi ise "eşcinseller hakkında kalıp yargı" olarak ele alınmıştır. Araştırma bulgularına göre, erkek katılımcıların geyleri çok çeşitli yönleri ile kalıp yargıladıklarını göstermektedir. Erkek katılımcılar eşcinsellerin kadınsı davranışları konusundaki sıfatlarla daha fazla hemfikir olmuşlardır ve eşcinselliği travesti ve transseksüellik ile eşdeğer algılamışlardır. Ayrıca, erkek katılımcılar eşcinselleri tanımlamak için sapkınlık ve olumsuzluk içeren sıfatlarda hemfikir olmuşlardır. Eşcinsel bir tanıdığı olan katılımcılar ile olmayan katılımcılarda da eşcinseller hakkında sahip olunan kalıp yargılar farklılık göstermektedir. Eşcinsel bir tanıdığı olan katılımcılar geyleri tanımlamak için 19 sıfatla hemfikir olurlarken, eşcinsel tanıdığı olmayan katılımcılar geyleri tanımlamak için 26 sıfatla hemfikir olmuşlardır. Eşcinsel tanıdığı olmayan katılımcılar eşcinselleri daha kadınsı, daha az erkeksi ve daha sorunlu olarak tanımlamışlardır. Buna göre, eşcinsel tanıdığı olanlar olumsuz kalıp yargılara daha az inanmaktadırlar.

Duyan ve Gelbal (2006), 315 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencileri arasında eşcinsellik algısını incelemiştir. Bulgular kadın katılımcıların her iki gruba karşı da daha pozitif tutumda oldukları yani kadın katılımcıların erkeklere göre eşcinselliğe karşı daha toleranslı olduklarını göstermektedir. Ayrıca, cinsellik hakkında konuşan, aktif bir cinsel hayatı olan ve evlilik öncesi ilişki konusunda özgürlükçü olan kadın ve erkekler eşcinsellere karşı daha pozitif tutumdadırlar. Son olarak, gay ve lezbiyenlerle iletişim içerisinde olanların eşcinsellere karşı pozitif tutumda oldukları saptanmıştır.

Güney, Kargı ve Oruç (2004) 90 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada, eşcinselliğin nedenine ilişkin görüşleri, eşcinselliğe yönelik yaklaşımları ve inanışları incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların eşcinselliğin nedenlerini birey dışındaki etkenlere yükledikleri ve eşcinselliğin ruhsal bir bozukluk olduğu görüşünün ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Eşcinsellere yaklaşımlarına bakıldığında, katılımcıların eşcinselliğe yönelik çoğunlukla olumsuz yaklaşımlar içinde olduğu bulunmuştur. Bu olumsuz yaklaşım bağlamında öğrencilerin bilişsel boyutta özellikle kişinin bakış açısına uymadığı, duygusal boyutta bireyin durumuna yönelik üzüntü ve kaygı gibi duygular yaşadığı, davranışsal boyutta ise bireyi var olan durumundan vazgeçirmeye yönelik yardım etme davranışlarında bulunacağına ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir. Toplumsal ilişkiler bağlamında bakıldığında ise bireyin eşcinsel bireylere yakınlık derecesi arttığında yaklaşımların olumsuz yönde değişim gösterdiği, özellikle aile bireylerinden birinin eşcinsel olması durumunda bunu kabul edemedikleri yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Ancak bu durumun, söz konusu olan kişi arkadaş olduğunda tutumun olumluya doğru kaydığı görülmektedir. Yani eşcinsel bir bireyle ne tür bir yakınlık derecesi (kardeş, arkadaş) içinde olduklarına göre yaklaşımların olumlu ya da olumsuz olma durumu değişmektedir.

Saraç ve Rahim (2009) 567 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada, eşcinsel sporculara karşı tutumlar üzerinde cinsiyet etkisini inceledikleri çalışmada, homofobi ve cinsiyet arasında anlamlı ilişkiler ortaya koymuşlardır. Çalışmanın sonucunda, erkek ve kadın öğrencilerin verdikleri yanıtlarda eşcinsel olduğunu açıklayan erkek sporcuya karşı düşüncelerinde fark bulunmasına rağmen, kadın sporcuya karşı olan düşüncelerinde bir fark bulunmamıştır. Ayrıca, diğer spor taraftarlarının eşcinsel olduğunu açıklayan sporcuya karşı olan düşünceleri konusunda da erkek ve kadın öğrenciler arasında bir fark bulunmamıştır. Erkek ve kadın öğrencilerin spor dallarına göre cinsel tercihini açıklayan sporcuya karşı taraftarların kabul edicilik düzeylerine yönelik fikirlerinde araba yarışı, golf, atletizm, yüzme, jimnastik, buz pateni ve tenis dallarında fark bulunmuştur. Diğer yandan araştırma bulguları eşcinsel olduğunu açıklayan sporcuya karşı öğrencilerin kullandıkları olumlu ve olumsuz sıfatlarla ilgili verilerin analiz sonuçlarında erkek ve kadın öğrencilerin olumlu sıfatlar konusunda farklı düşünmedikleri, ancak “sapık” ve “aptal” sıfatlarında fark gösterdikleri ortaya konmuştur.

Sakallı (2002a) eşcinselliğe ilişkin tutumlar ile çelişik duygulu cinsiyetçilik, geleneksellik ve tutuculuk arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcılar eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumlara sahiptirler ve kadın katılımcılar erkeklere oranla eşcinsellere ilişkin daha toleranslı tutumlar sergilemişlerdir. Genel olarak çelişik duygulu cinsiyetçilikten yüksek puan alan katılımcıların eşcinselliğe karşı daha olumsuz tutumlar besledikleri bulunmuştur. Ayrıca, cinsiyetçi ve geleneksel erkek katılımcıların eşcinsellere karşı en olumsuz tutumları gösterdikleri bulunmuştur. Baskıcı ataerkillik, cinsiyetler arası yarışmacı farklılaştırma ve düşmanca heteroseksüellikten (kadınların cinsel obje olarak algılanması) oluşan düşmanca cinsiyetçiliğin eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumlarla daha yüksek korelasyon içinde olduğu gözlenmiştir. Son olarak, bu çalışma ile

geleneksel ve tutucu olmanın eşcinsellere ilişkin olumsuz tutumlarla anlamlı derecede ilişkili olduğu bulunmuştur.

Okutan (2010) eşcinsellere yönelik tutumların, cinsiyetçilik, romantik ilişkilerde kadın erkek rollerine yönelik kalıp yargılar ve bağlanma biçimleriyle olan ilişkisini incelediği çalışmaya, Ankara, Gazi, Hacettepe Üniversiteleri'nin farklı fakülte ve bölümlerinde okuyan ve de çeşitli kurumlardan öğrenci olmayan toplam 400 kişi katılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, eşcinsellere yönelik tutumlar, cinsiyetçilik ve romantik ilişkilerle ilgili kalıp yargıların bağlanma biçimlerine göre değiştiğini göstermektedir. Eşcinsellere yönelik olumlu tutumları en yüksek olan grup güvenli bağlananlardır. Aynı zamanda bu bireylerin cinsiyetçi tutumlar ve kalıp yargıları daha az benimsedikleri görülmektedir.

Mitrani (2008) eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar üzerinde meslek gruplar ve cinsiyet rolünün etkisini incelediği çalışmada, eşcinsellere yönelik olumsuz tutum puanlarının meslek gruplarına ve cinsiyete bağlı olarak anlamlı derecede farklılaştığı belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, eşcinsellere yönelik en şiddetli olumsuz tutuma sahip olan meslek grupları öncelikle polisler, ardından hekimler olarak belirlenmiştir. Erkek katılımcıların, hem kadın hem erkek eşcinsellere yönelik olumsuz tutum puanları kadın katılımcılardan yüksek olduğu bulunmuştur. Genel olarak eşcinsel bir tanıdığa sahip olanların olmayanlara kıyasla olumsuz tutum puanlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Şah (2009) 325 üniversite öğrencisi ve mezunun cinsel yönelimlere ilişkin toplumsal temsillerini değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda, eşcinsel karşıtı tutumları olanların (% 74.30) eşcinselliği "normal" olarak değerlendirmedikleri görülmektedir. Eşcinsel

bireylere ilişkin sosyal temsillerde öne çıkan değerlendirmelerden bir diğeri ise, eşcinsellerin “normal ve sağlıklı olmayan” (% 28) kişiler olarak değerlendirilmesidir.

Oksal (2008), Türkiye’deki ailesel örüntülerin eşcinsellere yönelik tutumlarla olan ilişkisini incelediği çalışmada, aile üyelerinin eşcinsellere yönelik tutumları arasındaki farklılıkları ortaya koymuştur. Çalışmanın sonucunda, anne babaların cinsel önyargılarının çocuklarınıninkine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Anne-babalar ve kız çocukları arasında tutumlar arasında anlamlı farklılıklar gözlenirken, erkek çocuklar arasında tutumlar açısından anlamlı bir fark görülmemiştir. Ayrıca kız çocukların eşcinsellere yönelik tutumları ailelerinden özellikle de babalarının tutumlarından daha olumlu olduğu bulunmuştur.

I.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının cinsiyet, doğum yeri, yaş, medeni hal, üniversite öncesi yaşamın büyük bir bölümünün geçtiği yer, şu an yaşanılan yer, bölüm, sınıf değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

I.7. Araştırma Soruları

1. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, doğum yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bir bölümünün geçtiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, şu an yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, öğrenim gördükleri fakülteye göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

8. Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

I.8. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Tarihsel bir takım olaylara kısaca bakmak gerekirse, Hıristiyanlığın başlangıç dönemlerinde bazı cemaatlerde eşcinsellik yaygındı ve bu tür eylemlerin ölümle cezalandırılması isteniyordu. M. S. 313’de Roma İmparatoru Konstantinos, Hıristiyanlık’ın imparatorluğun resmi dini olduğunu ilan etmiş ve kendilerini kadınsı bir şekilde başka erkeklere sunan erkeklerin çok şiddetli bir biçimde cezalandırılmasını emretmiştir. M. S. 390’da eşcinsellik, yasa dışı kabul edilmiş ve Kilise, doğal olmadıkları gerekçesiyle bu tür eylemleri günah ilan etmiştir. M. S. 527’de, bugünkü İstanbul’da gerçekleşen açlık, deprem ve salgın hastalıklardan sorumlu olarak eşcinsellik de gösterilmiştir (Vanessa, 2004: 55, Akt: Ertan, 2010: 5).

Avrupa’da, 16 y.y. ve sonrasında homofobi oldukça yaygın olarak görülmüştür. Avrupa, yayılcı zihniyetiyle, medeniyeti götürmeye gittiğini iddia ettiği topraklara homofobiyi de taşımıştır. Bu dönemde, eşcinseller ya idam edilmişler ya da ağır cezalara çarptırılmışlardır (Vanessa, 2004: 60, Akt: Ertan, 2010: 5).

Atasoy’a (2009: 57) göre, eşcinsellere yönelik şiddetin nedenlerini inceleyen kriminolojik çalışmalar, yeni sayılır. Bu gecikmenin nedeni, insanlık tarihi kadar eski olmasına ve zaman zaman değişik topluluklar içerisinde yaygın biçimde kabul görmesine rağmen, eşcinselliğin bir hastalık, hatta istenirse vazgeçilebilir bir cinsel sapkınlık olarak değerlendirilmesi ve öldürülenlere de neredeyse “hak etti” denmesidir.

Nazi Almanya'sında ve işgal edilen ülkelerde on binlerce eşcinselin toplanmıştır, yakalarına pembe üçgen dikilerek işaretlenmiştir (lezbiyenlere siyah üçgen) ve kısırlaştırılmıştır. Almanya'nın en ünlü adli tıp hocalarının 70'lerde yayınlanan ders kitaplarında, eşcinsellik; zoofili (hayvanlarla cinsel birliktelik) ve nekrofilinin (ölülerle cinsel birliktelik) yer aldığı, cinsel sapmalar bölümü içerisinde işlenir; kısırlaştırma, eşcinselliğin tedavi yöntemleri arasında sayılmaktaydı (Atasoy, 2009: 57).

Yale Üniversitesi'nde gey, lezbiyen ve biseksüel kişiler üzerinde şiddet ve ayrımcılığı ortaya çıkarmak üzere yapılan bir çalışmada pek çok kişinin çeşitli korkularla cinsel yönelimlerini gizli yaşadıkları, buna rağmen ayrımcılık, psikolojik şiddet ve/veya fiziksel şiddetten kaçamadıkları ortaya konmuştur. Massachusetts'de 3054 öğrenci arasında yapılan bir diğer çalışma ise eşcinsel öğrencilerin diğer öğrencilere göre 1 kat daha fazla fiziksel saldırıya uğradıkları, 4 kat daha fazla alkol, 10 kat daha fazla madde kullanma alışkanlıkları olduğu, % 50'sinin son bir yıl içerisinde intihar girişimleri bulunduğu belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar tüm dünyada homofobik davranışlar ile şiddet etkenleri arasında kuvvetli bir ilişki bulunduğunu vurgulamaktadır (Sözen, 2009: 64).

Yapılan araştırmalarda da görüleceği gibi homofobi, şiddeti de içinde barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada üniversite öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının belirlenmesi, olası şiddete dayalı eylemleri de engelleyici adımlar konusunda ne yapılması gerektiği ile ilgili koruyucu önlemler almamıza olanak vermektedir.

Diğer bir yandan bu çalışmanın, okullarda görev yapan psikolojik danışman ve öğretmenlerin, eşcinselliği ile ilgili yardım arayışında olan, homofobik tutum ve tavırlara maruz kalan eşcinsel öğrencileri konusunda hümanistik yaklaşımdan hareketle önyargılarını sorgulayıp, kırmaları dolayısıyla farklı kimliklere saygı duymanın son derece önemli olduğunun anlaşılmasına yardımcı olacağı varsayılmaktadır. Diğer bir deyişle, psikolojik danışman ve öğretmenlerin bu konudaki duyarlılıklarını arttırmak, farkındalık kazanmaları ve kendilerini sorgulamalarına yardımcı olmak, bilgi alışverişine ihtiyaç duyulan bu alanla ilgili paylaşım yaratma noktasında yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Örgün eğitim sürecinde rehberlik birimine başvuran bir öğrenci cinsel yönelimine dair yaşadığı sıkıntıları dile getirdiğinde yargılanmak yerine sorunun kendisinden değil heteronormatif yapıdan kaynaklandığını bilen bir profesyonelle karşılaşması kişinin sağlığı için önem teşkil edebilmektedir. Bununla beraber alandaki yanlış ya da eksik uygulamalar bireylerin intiharına varan sonuçlar getirebilmektedir. Dolayısıyla örgün eğitim kurumlarında bilgi sahibi olması beklenen ve yaptırım gücü bulunan eğitimcilerin bilinçsizce buldukları olumsuz bir yargı hem bireyi hem de ailesini erken dönemde travmatize edebilmektedir (Kaptan, 2010).

İlgili alan yazın incelendiğinde, eşcinsellere yönelik tutumlara odaklanan çalışmaların çoğunlukla yurtdışında yapıldığı gözlemlenmektedir. Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmaların ise çoğunlukla eşcinsellere yönelik tutumların eşcinsellerle sosyal iletişim kurma, eşcinsellik algısı, cinsiyet, meslek grupları, toplumsal temsil, ailesel örüntüler, gibi değişkenler ile ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Dolayısıyla, lezbiyen ve geylere yönelik tutumların yaş, medeni durum, üniversite öncesi yaşamın büyük bir bölümünün geçtiği yer, şu

an yaşanan yer, sınıf düzeyi ve bölüm değişkenlerine göre ortaya konmasının alan yazında gelişmekte olan kuramsal çerçeveye katkı sunacağı düşünülmektedir.

I.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesi'nin 2 - 4 yıllık eğitim veren yüksek okul ve fakültelerinde öğrenim gören hazırlık, 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Mersin Üniversitesi bünyesindeki II. Öğretime devam eden öğrenciler ile yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenim gören lisansüstü öğrencileri bu araştırmanın kapsamı dışındadır.

2. Araştırma verileri kullanılan ölçme araçlarının ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır.

3. Araştırmanın sonuçları, araştırma örneklemini ile benzer özellikler gösteren gruplara genellenebilir.

I.10. Tanımlar

1-) Cinsel Kimlik: Kişinin kendi bedeni ve benliğini belli bir cinsiyet içinde algılayışıdır (Öztürk ve Uluşahin, 2008).

2-) Cinsel Yönelim: Kişide cinsel duygu, istek ve davranışların belli bir cinsiyete çekimidir (Drescher ve Byne, 2009).

3-) Cinsel Rol: Toplum içinde cinsellik açısından dışa vuran davranışların görünümüdür (Green, 2009).

4-) Toplumsal Cinsiyet (gender): Yaşanılan zaman ve coğrafyaya, kültüre göre değişen, farklı cinsiyetlere sahip insanlardan beklenen sosyal rol, davranış ve fiziksel görünüşün bütününe verilen isimdir (Başar, 2003).

5-) Eşcinsel Yönelim (homoseksüellik): Bireyin cinsel duygu istek ve davranışlarının kendi cinsine dönük olmasıdır (Başar, Nil ve Kaptan, 2010).

6-) Gey: Erkek eşcinselleri tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Başar, Nil ve Kaptan, 2010).

7-) Lezbiyen: Kadın eşcinselleri tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Başar, Nil ve Kaptan, 2010).

8-)Biseksüel: Cinsel yönelimin her iki cinse dönük olmasıdır (Başar, Nil ve Kaptan, 2010).

9-) Heteroseksüellik: Cinsel yönelimin karşı cinse olmasıdır (Başar, Nil ve Kaptan, 2010).

10-) Transseksüellik: Biyolojik cinsiyet ile kabullenilmiş cinsel kimlik arasında uygunsuzluk olması hali olarak tanımlanır, kişi kendisini ait olmadığı bir cinselliğe sahip bedene sıkışmış gibi hissetmektedir, kimliğini değil de bedenini/cinsiyetini değiştirmeye çalışmasıdır (Başar, 2003).

11-) Fobi: Özgül bir nesne ya da durumun varlığı ya da böyle bir durumla karşılaşacak olma beklentisi ile başlayan, aşırı ya da anlamsız, belirgin ya da sürekli korku olarak tanımlanır (Köroğlu, 2001).

12-) Homofobi: Eşcinselliğe ya da eşcinsel bireylere karşı duyulan nefret ya da korku olarak tanımlanan durumdur (Tuzer, 2003).

13-) Heteroseksizm: Heteroseksüel olmayan her türlü tutumu, davranışı, kimliği, ilişkiyi ve topluluğu reddeden, kınayan ideolojik bir sistemdir (Herek, 1990)

14-) Önyargı: Ortak bir niteliği bünyesinde barındıran bir insan topluğu hakkındaki düşünce kalıplarıdır (Göregenli, 2003).

15-)Ayrımcılık: Kendi grubunun avantajlarını ön planda tutma ve/veya diğer grubun dezavantajlarını görmezden gelme eğilimidir (Göregenli, 2003).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, örnekleme, veri toplama araçları, işlem ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler verilmektedir.

II.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hal, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünü geçirdiği yer, şu an yaşadıkları yer, öğrenim gördükleri fakülte ve sınıf düzeyi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemeyi amaçlayan bu araştırma, var olan durumu belirlemeye yönelik olarak tarama modelinde yapılmıştır.

II.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Mersin Üniversitesindeki 4 yıllık ve 2 yıllık fakültelerde öğrenim görmekte olan lisans ve yükseköğretim öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, Mersin Üniversitesi'ne bağlı bulunan, Eğitim, Fen Edebiyat, İdari Bilimler, Mühendislik, İletişim, Mimarlık, Eczacılık, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuar, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Meslek Yüksek Okulu, Turizm Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Yüksek Okullarının ilgili bölümlerinde öğrenim görmekte olan 863 (480 kız, 383 erkek) üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklemin yaşa göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Toplam
18	18
19	96
20	204
21	185
22	127
23	116
24	48
25	39
26	14
27	5
28	5
29	2
30	4

fakülte, sınıf ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Örneklemin Fakülte, Sınıf Düzeyi ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Fakülte	Hazırlık		1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam		GGenel
	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	Toplam
Eğitim	-	-	37	18	52	38	20	16	11	20	120	92	212
Fen Ed.	24	7	49	28	57	28	30	17	19	10	179	90	269
İdari Bil.	-	-	29	17	10	-	14	14	3	9	56	40	96
Mühendislik	-	-	6	12	9	18	8	8	6	16	29	54	83
Sosyal Bilimler	-	-	2	4	7	11	-	6	2	1	11	22	33
Meslek Y.O													
İletişim	-	-	27	19	33	16	-	-	-	-	60	35	95
Diğer	-	-	10	16	15	29	-	1	-	4	25	50	75
Toplam	24	7	160	114	183	140	72	62	41	60	480	383	863

Örneklemin 480’i (%55.6) kız ve 383’ü (%44.4) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş uzamı 18 ile 30 arasında değişmekte; ortalaması 21.46 (SS= 1.99) olarak belirlenmiştir. Fakültelere göre değerlendirildiğinde ise öğrencilerin 212’si (%24.6) Eğitim Fakültesi, 269’u (%31.2) Fen Edebiyat Fakültesi, 96’sı (%11.1) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 83’ü (%9.6) Mühendislik Fakültesi, 95’i (%11) Sosyal Bilimler

Meslek Yüksek Okulu, 75'i (%8.7) İletişim Fakültesi ve 33'ü (%3.8) diğer (mimarlık fakültesi, eczacılık fakültesi, beden eğitimi ve spor yüksek okulu, konservatuar, meslek yüksek okulu, turizm meslek yüksek okulu, sağlık yüksek okulu, güzel sanatlar fakültesi) kategorisindedir. Sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde ise öğrencilerin 31'i (%3.6) hazırlık, 274'ü birinci (%31.7), 323'ü ikinci (%37.4), 134'ü üçüncü (%15.5) ve 101'i dördüncü (%11.7) sınıfta öğrenim görmektedir.

Tablo 3: Örneklemin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	Toplam
Şehir Dışı	22
Akdeniz	380
Güney Doğu	146
Doğu Anadolu	83
Karadeniz	39
İç Anadolu	75
Marmara	72
Ege	46
Genel Toplam	863

Örneklem bölgelere göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin 22'si (%2.5) şehir dışında, 380'i (%44) Akdeniz Bölgesinde, 146'sı (%16.9) Güney Doğu Anadolu Bölgesinde, 83'ü (%9.6) Doğu Anadolu Bölgesinde, 39'u (%4.5) Karadeniz Bölgesinde, 75'i (%8.7) İç Anadolu Bölgesinde, 72'si (%8.3) Marmara Bölgesinde, 46'sı (%5.3) Ege Bölgesinde doğmuşlardır.

Tablo 4: Örneklemin Medeni Hal Düzeyine Göre Dağılımı

Medeni Hal	Toplam
Bekar	844
Evli	13
Diğer	6
Genel Toplam	863

Örneklem medeni hal düzeyine göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin 844'ü (%97.8) bekâr, 13'ü (%1.5) evli ve 6'sı (%0.7) diğer kategorisindedir.

Tablo 5: Örneklemün Üniversite Öncesi Yaşamlarının Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre Dağılımı

<i>Yaşamlarının Geçtiği Yer</i>	<i>Toplam</i>
<i>Büyükşehir</i>	<i>316</i>
<i>İl</i>	<i>246</i>
<i>İlçe Merkezi</i>	<i>238</i>
<i>Kasaba</i>	<i>63</i>
<i>Genel Toplam</i>	<i>863</i>

Örneklem üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünün geçtiği yere göre değerlendirildiğinde öğrencilerin, 316'sı (%36.6) Büyükşehir, 246'sı (%28.5) İl, 238'i (%27.6) İlçe Merkezi ve 63'ü (%7.3) yaşamlarının büyük bir bölümünü Kasabada geçirmişlerdir.

Tablo 6: Örneklemün Şu an Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı

<i>Şu an Yaş. Yer</i>	<i>Toplam</i>
<i>Aile Yanında</i>	<i>219</i>
<i>Akraba Yanında</i>	<i>27</i>
<i>Evde Yalnız</i>	<i>44</i>
<i>YURTKUR</i>	<i>145</i>
<i>Özel Yurt</i>	<i>105</i>
<i>Evde Arkadaşla</i>	<i>314</i>
<i>Diğer</i>	<i>9</i>
<i>Genel Toplam</i>	<i>863</i>

Örneklem şu an yaşadıkları yere göre değerlendirildiğinde ise öğrencilerin, 219'u (%25.4) aile yanında, 27'si (%3.1) akraba yanında, 44'ü (%5.1) evde yalnız, 145'i (%16.8) Yurtkur, 105'i (%12.2) özel yurt, 314'ü (%36.4) evde arkadaşla, 9'u (%1) diğer kategorisindedir.

II.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak katılımcılara Kişisel Bilgi Formu ve Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği verilmiştir.

II.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Örneklem grubunu tanımlayabilmek amacıyla katılımcıların yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hali, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünü geçirdiği yer, şu an yaşadıkları yer, bölüm ve öğrenim gördükleri sınıf düzeylerini belirlemek üzere araştırmacı tarafından hazırlanan soru formu, “Kişisel Bilgi Formu” adı altında uygulanmıştır.

II.3.2. Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği

Herek (1988) tarafından geliştirilen Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği (LGYT) – Gözden Geçirilmiş Kısa Sürümü (The Attitudes Toward Lesbians and Gay Men Scale - The Revised Short Version), Duyan ve Gelbal (2004) tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonucunda ölçeğin Türk toplumu için geçerli ve güvenilir olduğu belirlenmiştir.

Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği'nin üç farklı sürümü bulunmaktadır. Fakat Duyan ve Gelbal, Gözden Geçirilmiş Kısa Sürüm1'in güvenilirlik ve geçerlik çalışmasını yapmıştır. Bunun sebebi ise, bu sürümün insanların lezbiyen ve geylelere yönelik tutumlarını karşılaştırmaya olanak sağlamasıdır. Diğer iki sürüm bu olanağı vermemektedir.

Bireylerin erkek ve kadın eşcinselliğine karşı tutumlarını belirlemeye yönelik ölçekte, beşi erkeklerin ve beşi de kadınların eşcinselliğini yoklayan toplam on madde bulunmaktadır. Maddelerde belirtilen düşünceye, bireylerden “Hiç katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen katılıyorum” olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmektedir. Eşcinselliğe karşı maddelerden altısı olumsuz ve dördü de olumlu anlam taşımaktadır. Olumlu maddeler puanlanırken “Tamamen katılıyorum” cevabı “5” ile ve “Hiç katılmıyorum” cevabı ise “1” ile puanlanmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanmasında da ”Hiç katılmıyorum” cevabı “5” ile “Tamamen katılıyorum” cevabı da “1” ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, eşcinselliğe yönelik tutumların olumlu; düşük puanların ise olumsuz tutum olduğu anlamına gelmektedir. Ölçekle ilgili olarak bir norm çalışması yapılmamıştır; bu nedenle ölçek farklı gruptan gelen deneklerin tutumları arasında bir karşılaştırma yapmaya olanak sağlamaktadır (Duyan ve Gelbal, 2004).

Güvenirlilik ve Geçerlik

Bu kesimde ölçeğin güvenirlik ve geçerlik çalışmasına ilişkin bilgiler verilmiştir. Ölçeğin Türkçe formu, Hacettepe Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi’nin lisans düzeyindeki farklı fakülte ve bölümlerinden toplam 315 öğrenciye uygulanarak güvenirliği ve geçerliği belirlenmeye çalışılmıştır (Duyan ve Gelbal, 2004).

Güvenirlilik

Öncelikle ölçek, madde analizine alınmış ve madde özellikleri belirlenmiştir. Maddelerin toplam puanlar ile korelasyonları hesaplanmıştır. Madde-toplam puan korelasyonlarının 0.43 ile 0.88 arasında değişmektedir. İstatistiksel olarak manidar olan korelasyon katsayıları, maddelerin ayıricılığı için yeterli bulunmuştur. En düşük korelasyonlar

kadın ve erkek eşcinselliğine yönelik olumlu anlamdaki sorularda görülmektedir.

Güvenirliliği için, ölçekten alınan puanların tutarlılık derecesi ve ölçeğin homojenliğini belirlemek amacıyla iki yonteme başvurulmuştur. Bunlardan birincisi test-tekrar test yontemidir. Hacettepe Üniversitesi'ndeki 61 öğrenciye LGYT Ölçeği üç hafta arayla iki kez uygulandığında, öğrencilerin ölçekten aldıkları puanlar arasındaki korelasyon 0.85 olarak bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin farklı zamanlarda uygulanmasıyla elde edilen puanları arasında yüksek bir tutarlılık olduğunu göstermektedir. Bu nedenle ölçek güvenilir olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, ikinci yontem olarak ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlılığı için Cronbach Alpha Katsayısı hesaplanmış ve maddelerin iç tutarlık katsayısı 0.91 olarak belirlenmiştir. Test-tekrar test yontemi ve iç tutarlılık katsayısının her ikisi de yüksek bulunmuş ve bu nedenle LGYT Ölçeği'nin güvenilir olduğu kabul edilmiştir (Duyan ve Gelbal, 2004).

Geçerlik

Dil Geçerliliği: LGYT Ölçeği'nin uyarlanması aşamasında aşağıda belirtilen işlemler yapılmıştır. Orijinali İngilizce olan LGYT Ölçeği, Hacettepe Üniversitesi'nde akademisyen olan altı kişiye Türkçe çevirisi yaptırılmıştır. Daha sonra bu çeviriler bir araya getirilerek hepsinin ortak yönleri aranmış ve farklılık gösteren ifadeler, çeviri yapan kişiler ile görüşülerek ortak bir cümle haline getirilmiştir. Uzman görüşüne dayanarak oluşturulan Türkçe formu, öncekinden farklı altı kişi tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Ölçeğin orijinal hali ile tekrar İngilizceye çevrilmiş hali Hacettepe Üniversitesinden dört akademisyene incelettirilerek, ikisi arasında farklılığın olmadığı yönünde ortak görüşe varılmıştır. Uzman görüşü referans alınarak elde edilen ölçeğin Türkçe formu ile İngilizce formunun aynı anlamı ifade edip etmediğini, uygulamada görebilmek açısından, iyi derecede

İngilizce bilgisine sahip Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden 18 kişiye uygulanmış ve her iki ölçekten alınan puanlar arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı 0.997 ($p=0.000$) olarak bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayısına ve uzman görüşlerine bakılarak ölçeğin çeviri açısından paralelliğin sağlandığı kabul edilmiştir. (Duyan ve Gelbal, 2004)

Yapı Geçerliği: Yapı geçerliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi ile ölçeğin, ölçmek istediği yapıyı ölçüp ölçmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Faktör analizine alınan değişkenlerin (maddelerin) kaç faktörde toplandığını belirlemek amacıyla öncelikle öz değerlere (Eigenvalue) ve açıklanan yüzdelere bakılmıştır (Duyan ve Gelbal, 2004).

II.4. İşlem

Araştırma verileri, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı Bahar dönemini kapsayan Nisan-Mayıs aylarında Mersin Üniversitesi'ne bağlı bulunan, Eğitim, Fen Edebiyat, İdari Bilimler, Mühendislik, İletişim, Mimarlık, Eczacılık, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuar, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Meslek Yüksek Okulu, Turizm Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Yüksek Okullarının ilgili bölümlerinde öğrenim görmekte olan hazırlık, 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanan ölçme araçları aracılığıyla elde edilmiştir. Uygulama öncesinde öncelikle Mersin Üniversitesi Rektörlüğü'nden (Ek.1), sonrasında ise ilgili bölüm başkanlıklarından ve uygulamanın yapıldığı ders saatlerindeki sorumlu öğretim elemanlarından gerekli izinler alınmıştır.

Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu, katılımcılara ölçek sınıf ortamlarında ve kampüs alanlarında verilmiştir. Katılımcılar ölçekleri gönüllü olarak doldurmuşlardır. Uygulamaya geçilmeden önce katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiş ve ölçek ya da araştırma hakkındaki sorular araştırmacı tarafından yanıtlanmıştır. Ölçeğin uygulanması yaklaşık 3-5 dk arasında değişmiştir.

II.5. Verilerin Analizi

Araştırma verileri, Mersin Üniversitesi'nin ilgili fakültelerinde 2010-2011 eğitim-öğretim yılı Bahar döneminde öğrenim görmekte olan Hazırlık, 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanan ölçme araçlarından elde edilmiştir. Elde edilen veriler öncelikle araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmış, ardından SPSS 11.5 paket programı kullanılarak verilerin analizi yapılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenini lezbiyen ve geylere yönelik tutum, bağımsız değişkenlerini ise yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hali, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünü geçirdiği yer, şu an yaşadıkları yer, bölüm ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri oluşturmaktadır. Doğum yeri ise şehir dışı, Akdeniz Bölgesi, Güney Doğu Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Marmara Bölgesi ve Ege Bölgesi olmak üzere sekiz kategoride ele alınmıştır. Cinsiyet değişkeni kadın ve erkek olmak üzere iki, medeni hal bekar, evli ve diğer olmak üzere üç, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünün geçtiği yer, Büyükşehir, İl, İlçe Merkezi, Kasaba olmak üzere dört, şu an yaşadıkları yer, aile yanında, akraba yanında, evde-yalnız, YURTKUR, özel yurt, evde-arkadaşla ve diğer olmak üzere yedi, fakülte değişkeni, eğitim fakültesi, fen edebiyat

fakültesi, idari bilimler fakültesi, mühendislik fakültesi, sosyal bilimler meslek yüksek okulu, iletişim fakültesi ve diğer (mimarlık fakültesi, eczacılık fakültesi, beden eğitimi ve spor yüksek okulu, konservatuar, meslek yüksek okulu, turizm meslek yüksek okulu, sağlık yüksek okulu, güzel sanatlar fakültesi) olmak üzere yedi, sınıf değişkeni, hazırlık, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf olmak üzere beş kategori içermektedir.

Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizlerde, araştırma problemi ve değişkenlerin özellikleri göz önünde bulundurularak t-testi ve ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) yapılması uygun bulunmuştur. Araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM III BULGULAR

Bu bölümde Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hal, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümlerinin geçtiği yer, şu an yaşadıkları yer, fakülte ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla, değişkenlerin özellikleri göz önünde bulundurularak bağımsız gruplar t-testi ve ANOVA analizi sayıtlıları incelenmiştir.

III.1. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Yaşa Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumu ile yaş değişkeni arasında ,017 anlamlılık düzeyinde ,081 korelasyon vardır. Yaş arttıkça öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanlar artmaktadır, dolayısıyla yaş arttıkça lezbiyen ve geylere yönelik tutumlar olumlu olmaktadır. Örneklem yaş düzeyine göre değerlendirildiğinde öğrencilerin 18'i (%2.1) 18 yaşında, 96'sı (%11.1) 19 yaşında, 204'ü (%23.6) 20 yaşında, 185'i (%21.4) 21 yaşında, 127'si (%14.7) 22 yaşında, 116'sı (%13.4) 23 yaşında, 48'i (%5.6) 24 yaşında, 39'u (%4.5) 25 yaşında, 14'ü (%1.6) 26 yaşında, 5'i (%0.6) 27 yaşında, 5'i (%0.6) 28 yaşında, 2'si (%0.2) 29 yaşında ve 4'ü (%0.5) 30 yaşındadır.

III.2. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Doğum Yerine Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının bölgelere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir ($F=0.96$; $p=0.458$).

Tablo 7. Doğum Yerine Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	1170,792	7	167,256	1,701	,105
Gruplarıçi	84071,354	855	98,329		
Toplam	85242,146	862			

Tablo 7 de yer alan analiz sonuçlarına göre, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ile doğum yeri bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. ($p= 0.105$; $F=1.701$, $sd=862$). LSD testi sonuçlarına göre ise lezbiyen ve geylere yönelik tutum, Akdeniz Bölgesinde doğmuş olanlar ($\bar{X} = 26.14$, $Ss= 9.72$) ile Ege Bölgesinde doğmuş olanlar ($\bar{X} = 30.43$, $Ss= 10.62$) arasında, Güney Doğu Anadolu Bölgesinde doğmuş olanlar ($\bar{X} = 26.91$, $Ss= 10.02$) ile Ege Bölgesinde doğmuş olanlar ($\bar{X} = 30.43$, $Ss= 10.62$) arasında, Karadeniz Bölgesinde doğmuş olanlar ($\bar{X} = 25.18$, $Ss= 8.45$) ile Ege Bölgesinde doğmuş olanlar ($\bar{X} = 30.43$, $Ss= 10.62$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, Ege Bölgesinde doğmuş olanların Akdeniz Bölgesinde, Güney Doğu Anadolu Bölgesinde ve

Karadeniz Bölgesinde doğmuş olanlara oranla lezbiyen ve geylere yönelik daha yüksek olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir.

III.3. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla verilere t testi uygulanmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir (F=0.082; p=0.775).

Tablo 8. Cinsiyete Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları

Cinsiyet	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Kız	28.03	9.85	861	3.588	,000
Erkek	25.60	9.91	861	3.588	,000

Öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları arasında cinsiyete göre bir fark olup olmadığına incelemek amacıyla veriler uygulanan t testi sonucuna göre cinsiyetler arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir (t=3.588; sd=861; p=.000). Bir başka deyişle, kız öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik olumlu tutumları erkek öğrencilerin tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

III.4. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik

Tutumlarının Medeni Duruma Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının medeni durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir ($F=0.25$; $p=0.776$).

Tablo 9. Medeni Duruma Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	233,233	2	116,617	1,180	,308
Gruplarıçi	85008,913	860	98,848		
Toplam	85242,146	862			

Tablo 9 da yer alan analiz sonuçlarına göre, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ile medeni durum bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p= 0.308$; $F=1.180$, $sd=862$).

III.5. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik

Tutumlarının Üniversite Öncesi Yaşamın Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünün geçtiği yere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir ($F=0.99$; $p=0.393$).

Tablo 10.Öğrencilerin Üniversite Öncesi Yaşamlarının Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumların ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	417,371	3	139,124	1,409	,239
Gruplariçi	84824,775	859	98,748		
Toplam	85242,146	862			

Tablo 10 da yer alan analiz sonuçlarına göre, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ile öğrencilerin üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünün geçtiği yer bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p= 0.239$; $F=1.409$, $sd=862$).

III.6. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Şu An Yaşanılan Yere Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının şu an yaşadıkları yere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir ($F=0.92$; $p=0.478$).

Tablo 11.Öğrencilerin Şu an Yaşadıkları Yere Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	1066,664	6	177,777	1,808	,095
Gruplariçi	84175,482	856	98,336		
Toplam	85242,146	862			

Tablo 11 de yer alan analiz sonuçlarına göre, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ile doğum yeri bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. ($p= 0.095$;

F=1.808, sd=862). LSD testi sonuçlarına göre ise evde-yalnız yaşayanların (\bar{X} =30,41, Ss=10,49), aile yanında yaşayanlara (\bar{X} =25,73, Ss=9,36), özel yurttta yaşayanlara (\bar{X} =26,69, Ss=10,48) ve evde-arkadaşla yaşayanlara (\bar{X} =27,01, Ss=10,13) göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları gözlemlenmiştir.

III.7. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Öğrenim Görülen Fakülteleere Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının fakülteleere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olmadığı gözlenmiştir (F=3.75; p=0.001).

Tablo 12: Fakülteleere Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	4592,133	6	765,355	8,123	,000
Gruplarıçi	80650,013	856	94,217		
Toplam	85242,146	862			

Tablo 12 de yer alan analiz sonuçlarına göre, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ile fakülte bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. (p= 0.000; F=8.123, sd=862). Fakülte düzeyleri arasında farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri (\bar{X} = 28.38, Ss= 9.49), Eğitim Fakültesi öğrencilerine (\bar{X} = 26.44, Ss= 10.25), İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine (\bar{X} = 24.75, Ss= 9.83) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine

($\bar{X} = 22.26$, $Ss = 7.39$) göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. Mühendislik Fakültesi öğrencileri ($\bar{X} = 29.07$, $Ss = 9.67$), Eğitim Fakültesi öğrencilerine ($\bar{X} = 26.44$, $Ss = 10.25$), İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine ($\bar{X} = 24.75$, $Ss = 9.83$), Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine ($\bar{X} = 22.26$, $Ss = 7.39$), ve Diğer Fakülte öğrencilerine ($\bar{X} = 25.12$, $Ss = 11.00$) göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. İletişim Fakültesi öğrencileri ($\bar{X} = 30.51$, $Ss = 10.69$), Eğitim Fakültesi öğrencilerine ($\bar{X} = 26.44$, $Ss = 10.25$), İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine ($\bar{X} = 24.75$, $Ss = 9.83$), Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine ($\bar{X} = 22.26$, $Ss = 7.39$), ve Diğer Fakülte öğrencilerine ($\bar{X} = 25.12$, $Ss = 11.00$) göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir. Eğitim Fakültesi öğrencileri ($\bar{X} = 26.44$, $Ss = 10.25$) ise Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine ($\bar{X} = 22.26$, $Ss = 7.39$) göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları gözlenmiştir.

III.8. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Analiz Bulguları

Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının fakültelere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla Tek Yönlü ANOVA yapılmıştır. Bu test öncesi gruplar arası varyansın homojen olup olmadığı test edilmiş ve varyansların homojen olduğu gözlenmiştir ($F=0.881$; $p=0.475$).

Tablo 13: Sınıf Düzeyine Göre Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	844,999	4	211,250	2,148	,073
Gruplarıçi	84397,147	858	98,365		
Toplam	85242,146	862			

Tablo 13 de yer alan analiz sonuçlarına göre, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ile sınıf düzeyi bağımsız değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. ($p= 0.073$; $F=2.148$, $sd=862$). LSD testi sonuçlarına göre ise birinci sınıf öğrencileri ($\bar{X}=25.66$, $Ss=7.92$) ile üçüncü sınıf öğrencileri ($\bar{X}=27.89$, $Ss=10.01$) arasında ve yine birinci sınıf öğrencileri ($\bar{X}=25.66$, $Ss=7.92$) ile dördüncü sınıf öğrencileri ($\bar{X}=28.41$, $Ss=9.73$) arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Kısaca, birinci sınıf öğrencileri lezbiyen ve geylere yönelik olarak üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumsuz tutuma sahiptirler.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hal, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümünün geçtiği yer, şu an yaşadıkları yer, öğrenim gördükleri fakülte ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik araştırma soruları kapsamında elde edilen bulguların tartışılıp yorumlanmasına yer verilmektedir.

IV.1. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Yaşa Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin yaşları ile lezbiyen ve geylere yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının incelendiği çalışmanın bulgularına göre, yaş arttıkça lezbiyen ve geylere yönelik tutumlar olumlu olmaktadır. Nitekim Anderssen (2002), yaş arttıkça eşcinsellere yönelik olumsuz tutumun anlamlı derecede azaldığını belirtmektedir. Araştırma bulgusu, adı geçen çalışmanın bu bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Endüstri toplumu, yaşadığımız çağda yerini bilgi ve iletişim toplumuna bırakmıştır. İnternet'in 1992'den itibaren sivil toplum tarafından kullanılmaya başlanması ile iletişim açısından gerçekten yeni bir dönem başlamıştır. Var olan iletişim çağında öğrencilerin hayatı deneyimledikleri süreç içerisinde onların kalıp yargılarına, önyargılarına ters gelen girdi durumlarında bilgiyi doğrudan reddetmek yerine onu etraflıca araştırıp, sorgulayıp ve değerlendirdikten sonra girdiye ret ya da onay verme durumu geliştirmelerini sağlamaktadır.

Diğer yandan, araştırmalar yaş değişkeni açısından bakıldığında olumsuz olsa da gençlerin yaşlılara oranla eşcinsellik konusuna daha ılımlı yaklaşabildiklerini göstermektedir (Anderssen, 2002; Ellis, Kitzenner ve Wilkinson; 2002, Whitley, 1987; Finlay ve Walther, 2003; Lewis, 2003; Battle ve Lewelle, 2002; Herek, 2000a, 2002a; Landen ve Innala, 2002; Hoffmann ve Bakken, 2001; Wilson ve Huff, 2001; Berkman ve Zinberg, 1997; Herek ve Capitanio, 1995; Herek ve Glunt; 1993). Benzer Şekilde, Steffens ve Wagner (2004), ise kendisini heteroseksüel olarak tanımlamış 2006 kadın ve erkeğin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmada, genç insanların yaşlılara göre eşcinsellere çok daha iyi tavırda olduklarını belirtmektedir.

Bu konudaki başka bir bulgu ise yaş değişkeninin eşcinsellere yönelik olumsuz tutumları yordamadığı yönündedir. Vermeij, Shekar, Zietsch, Eaves, Bailey, Boomsma ve Martin (2008), 4688 ikizin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmada, yaş değişkeninin homofobi puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirtmektedir. Kısaca, araştırma bulguları yaşın değişkeninin eşcinselliğe yönelik tutumlar konusunda bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ancak, bu bulgular tutarlı değildir. Bu durumun nedeni olarak, farklı toplumların eşcinselliğe yönelik farklı yaklaşımları olduğu düşünülebilir. Çalışmaların büyük bir bölümünde yaş azaldıkça eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlar azalırken, bu araştırmanın bulgularında tam tersine yaş artıkça tutumlar olumluya doğru gitmektedir. Uluslararası literatürle çelişen bu durum, Türkiye'nin toplumsal yapısındaki çok hızlı değişim ve bu değişimin sonucunda ortaya çıkan kültürel karmaşadan kaynaklanmış olabilir.

IV.2. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Doğum Yerine ve Üniversite Öncesi Yaşamın Büyük Bölümünün Geçtiği Yere Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, öğrencilerin doğum yeri açısından ve üniversite öncesi yaşamlarının büyük bir bölümünün geçtiği yer açısından ele alındığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Stephan ve McMullin (1982), büyük şehirlerde yaşayan insanların küçük şehirlerde yaşayanlara kıyasla eşcinsellere karşı daha toleranslı olduklarını belirtmektedir. Snively ve arkadaşları (2004), kırsal kesimde, daha az nüfuslu yerleşim yerlerinde yaşayan kişilerin daha homofobik olma eğiliminde olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum sosyal iletişim ağı ve kırsal kesimde yaşayan kişilerin eşcinsel bireylerle sosyal iletişime geçme olanaklarının azlığıyla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Bu yönüyle ele alındığında Madureira (2007), homofobinin bir korku türü olmadığını, yaratılmış tarih ve kültürün sınırlandırılmış ve inşa edilmiş bir fenomeni olduğunu ifade etmektedir. Homofobi bir kültürel örüntü olarak ele alındığında toplumun kültürel yapısının, bireylerin homofobik davranışını belirlediği iddia edilebilir. Bu perspektiften ele alındığında, son yıllardaki teknolojik gelişmelerin toplumsal yapıyı değiştirdiği ve yerleşim yeri farkını ortadan kaldırdığı söylenebilir. Günümüzde teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, büyük şehirlerde de kasabalarda ve köylerde de benzer kültürel ortamların oluşmasına neden olmuş olabilir. Hem büyük şehirlerde, hem de kasaba ve köylerde yaşayan bireyler aynı dizileri izlemekte, aynı haber programları ve benzeri bilgilerle kültürlenmektedir. Bunun sonucunda

farklı yerleşim birimlerinde yaşayan bireylerin benzerlikleri giderek artmış ve homofobik tepkileri de benzer hale gelmiş olabilir.

IV.3. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin cinsiyetleri ile lezbiyen ve geylere yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelendiği çalışmanın bulgularına göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

Davies (2004), heteroseksüel erkeklerin homoseksüellere karşı, heteroseksüel kadınlardan daha olumsuz tutumlar taşımaya meyilli olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, erkeklerin kadınlara oranla eşcinselliğe, özellikle geylere ilişkin daha olumsuz tutumlar sergilediklerini göstermektedir (Herek, 1988; Kite, 1984; Whitley, 1987; Whitley ve Kite, 1995; Agüero, Bloch ve Byrne, 1984; Ben-Ari, 1998; D'Augelli, 1989; D'Augelli ve Rose, 1990; Griegerve Ponterotto, 1988; Van de Ven, 1994; Weinberg ve Millham, 1979). Ayrıca bireylerin kendi cinsiyetlerinden olan eşcinsellere karşı daha olumsuz düşünce ve duygular besledikleri görülmüştür (Gentry, 1987; Lock ve Kleis, 1995; Whitley, 1987; Cuenot ve Fugita, 1982; D'Augelli, 1989; Herek, 1984; Weinberg ve Millham, 1979). Eşcinsellere yönelik tutumda cinsiyetler arasındaki farkı açıklayan en yaygın yanıtın erkeklerin geleneksel inançların bekçisi rolünde olmaları ve bu geleneklerin erkekleri homoseksüellere karşı negatif olmaları için cesaretlendirmesi olduğu görülmektedir (Kite ve Whitley, 1996).

Erkeklerin kadınlara oranla kendi cinsiyetlerine uygun sosyal rollere uyma davranışları göstermesi konusunda daha fazla baskı hissettikleri ve bu nedenle de özellikle sosyal cinsiyet rollerinden sapan geylere karşı olumsuz tutumlar besledikleri öne sürülmüştür (Brown ve Amoroso, 1975; Herek, 1986; Kite, 1984; Oliver ve Hyde, 1995). Dolayısıyla, erkeklerin erkeksi kalıp yargılara uymaya çalıştıkları çünkü "light erkek" ya da "eşcinsel" olarak isimlendirilmek istemedikleri belirtilmiştir (Churchill, 1967; Akt: Dunbar, Brown ve Amoroso, 1973). Diğer bir deyişle, cinsiyet rollerini çiğneyip, farklı davranmak ve karşı cinsiyetin davranışlarını göstermek kadınlara oranla erkekler için daha ciddi bir problem olarak algılanmaktadır (Whitley ve Kite, 1995). Erkeklerin kendi cinsiyet rollerine yaptıkları yatırımın daha yüksek olduğu görünmektedir (Morin ve Garfinkle, 1978). Bu araştırmanın bulgularına göre de bu iddia ve yaklaşımların bizim toplumumuz için de geçerli olduğu söylenebilir.

IV.4. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Medeni Durumlarına Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, öğrencilerin medeni durumları açısından ele alındığında ortaya çıkan bulgu, gruplar arasında anlamlı farklılıklar olmadığını göstermektedir. Örneklem incelendiğinde, araştırmaya katılan gruptan 844 kişinin bekâr, 13 kişinin evli ve 6 kişinin de diğer kategoride olduğu görülmektedir. Evli ve diğer kategorideki katılımcı sayısının çok düşük olması da gruplar arasında fark çıkmamasına neden olmuş olabilir. Ancak diğer yandan, ilgili alan yazında lezbiyen ve geylere yönelik tutumda medeni durum değişkeninin etkisinin incelendiği çalışmaya da rastlanmamıştır. Bu nedenle karşılaştırma yapacak araştırma bulgusu yoktur.

IV.5. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Şu An Yaşadıkları Yere Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, öğrencilerin şu an yaşadıkları yer açısından ele alındığında ortaya çıkan bulgu, gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Bir başka ifadeyle, öğrencilerin evde aileleri veya akrabalarının yanında yaşamaları ile yurttan veya öğrenci evinde yaşamalarının homofobik tepkilerinde bir farklılaşmaya neden olmadığı gözlenmiştir. Araştırmanın başında, ailelerinden ayrılarak yurttan veya öğrenci evinde yaşamaya başlayan bireylerin geleneksel aile yapısından koparak daha rahat davranmaya başlaması ve eşcinsellere yönelik tutumlarında olumlu yönde değişiklik olması beklenmekteydi. Ancak, bulgular bu beklentiyi doğrulamamıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde, lezbiyen ve geylere yönelik tutumda öğrencilerin şu an yaşadıkları yer değişkeninin etkisinin incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır.

IV.6. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları, öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülte açısından ele alındığında Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Eğitim Fakültesi öğrencilerine, İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin, Eğitim Fakültesi öğrencilerine, İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine, Sosyal Bilimler Meslek

Yüksek Okulu öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. İletişim Fakültesi öğrencilerinin, Eğitim Fakültesi öğrencilerine, İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin ise Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir.

İlgili alan yazın incelendiğinde, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada Hopwood ve Connors (2002), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerinin, Fen Edebiyat Fakültesinde okuyan öğrencilerden büyük ölçüde daha homofobik olduklarını ortaya koymuşlardır.

Benzer bir çalışmada, Fen Edebiyat Fakültesine bağlı Psikoloji Bölümünde öğrenim gören 226 öğrencinin, lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada Ellis, Kitzinger ve Wilkinson (2003), öğrencilerin ufak bir kısmının lezbiyen ve geylere karşı olumsuz tutum sergilediğini ortaya koymuşlardır. Araştırma bulguları, adı geçen çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Diğer yandan, bu araştırmanın bulgularının aksine, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ne bağlı Sosyal Hizmetler Bölümü öğrencilerinin, diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilere göre lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının farklılaşıp farklılaşmadığının incelendiği çalışmada Cluse-Tolar ve diğ. (2005), sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören

öğrencilerin, gey ve lezbiyen bireylere karşı daha pozitif davranışlar sergilediklerini ortaya koymuşlardır.

Sonuç olarak, araştırma bulgularına göre en düşük homofobik tepkiler iletişim fakültesinde, en yüksek homofobik tepkiler ise Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinde ortaya çıkmıştır. İletişim Fakültesi öğrencilerinin, aldıkları eğitim gereği farklı bakış açılarına daha yakın olduğu düşünülebilir. Üniversite eğitimi bireylere yeni bilgiler ve bakış açıları kazandırmayı hedeflemektedir. Bu araştırmanın yapıldığı dönemde Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, üniversitenin diğer bölümlerinden tamamen yalıtılmış ayrı bir binada eğitim vermekteydi. Bu durumda, öğrencilerin diğer bölümlerle etkileşiminin olmamasının bir sonucu olarak Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencileri geleneksel cinsiyet rollerinin beklentilerini daha belirgin bir biçimde göstermiş olabilirler.

IV.7. Mersin Üniversitesi Öğrencilerinin Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutumlarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Mersin Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin lezbiyenlere ve geylere yönelik tutumlarının, öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından ele alındığında, ortaya çıkan bulgu, gruplar arasında anlamlı farklılıklar olmadığını göstermektedir.

Yapılan çalışmalarda eğitim düzeyindeki artışın eşcinsellere ilişkin tutumları olumlu hale getirdiği bulunmuştur (Sakallı-Uğurlu, 2006). Birçok çalışma eğitim ve homofobi arasında ters yönde bir bağlantının olduğunu ve eğitimin eşcinsellere olan korku ve hurafelere olan inancın azalmasında anlamlı bir etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Yani eğitim

arttıkça eşcinsellere yönelik korku ve hurafelere olan inançta azalma olduğu belirlenmiştir (Lewis, 2003; Battle ve Lemelle, 2002; Herek, 2000b, 2002a; Hoffmann ve Bakken, 2001; Berkman ve Zinberg, 1997; Herek ve Capitanio, 1995).

Lambert ve diğerleri (2006), lezbiyen ve geylere yönelik tutumlar üzerinde eğitim seviyesinin etkisini inceledikleri çalışmaya, 334 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın sonucunda, üniversite son sınıf öğrencilerinin eşcinsellere yönelik tutumlarının üniversite birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Bu araştırmanın bulguları, alanyazınla tutarlılık göstermemektedir. Diğer yandan bu araştırmanın bulgularına göre yaş arttıkça homofobi azalmaktadır, sınıf seviyesi yükseldikçe ise homofobi azalmamaktadır. Bu durum üniversite eğitiminin işlevinin sorgulanmasını gerektirmektedir. Homofobi konusunda yaşın eğitimden daha etkili olması, üniversite eğitiminin meslek kazandırma işlevi yanında farklı bakış açıları kazandırma işlevini yerine tam olarak getiremediğini düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularının genel bir özeti verilmektedir. Ardından, bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulamaya ve bu konuda gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik öneriler sunulmaktadır.

Sonuçlar

Araştırmada, Mersin Üniversitesi öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının yaş, doğum yeri, cinsiyet, medeni hal, üniversite öncesi yaşamlarının büyük bölümlerinin geçtiği yer, şu an yaşadıkları yer, fakülte ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Yaş değişkeni açısından ele alındığında, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar öğrencilerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırma bulgularında, yaş arttıkça öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları puanlar artmaktadır, dolayısıyla yaş arttıkça lezbiyen ve geylere yönelik tutumlar olumlu olmaktadır. Araştırmanın bir diğer değişkeni olan doğum yeri açısından ele alındığında ise, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar ile öğrencilerin doğum yerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Cinsiyet değişkeni açısından ele alındığında, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırma bulgularında, kız öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik olumlu tutumları erkek öğrencilerin tutumlarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan medeni durum açısından ele alındığında, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar ile öğrencilerin medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Üniversite öncesi yaşamın büyük bir bölümünün geçtiği yer açısından ele alındığında ise, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar ile üniversite öncesi öğrencilerin yaşamlarının büyük bir bölümünün geçtiği yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Şu an yaşanan yer açısından ele alındığında, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar ile öğrencilerin şu an yaşadıkları yer arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan öğrenim görülen fakülte açısından ele alındığında ise, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülterele göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri Eğitim Fakültesi öğrencilerine, İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Mühendislik Fakültesi öğrencileri, Eğitim Fakültesi öğrencilerine, İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine ve Diğer Fakülte öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. İletişim Fakültesi öğrencileri, Eğitim Fakültesi öğrencilerine, İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine ve Diğer Fakülte öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Eğitim Fakültesi öğrencileri ise Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine göre lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir.

Son olarak öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları sınıf düzeyi açısından ele alındığında ise, lezbiyen ve geylere yönelik tutum ölçeğinden elde edilen puanlar öğrencilerin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

Toplumsal cinsiyet (gender), yaşanan zaman ve coğrafyaya, kültüre göre değişen, farklı cinsiyetlere sahip insanlardan beklenen sosyal rol, davranış ve fiziksel görünüşün bütününe verilen isimdir. Erkeklik, kadınlık gibi ("erkek adam ağlamaz, kadınlar süslenmeye meraklıdır" gibi). Birey bunlara içinde yaşadığımız toplumda, aileden başlayarak, modeller gözleyerek, öğrenerek sahip olmaktadır. Bu özellikler de kişiden kişiye farklılık gösterebildiği gibi, aynı kişide de zamanla değişebilmektedir (Başar, 2003: 130). Kadınlar ve eşcinsel erkeklere karşı olan önyargının kökeni toplumdaki cinsiyet hiyerarşisinden kaynaklı olabilmektedir (Capezza, 2007).

Bir başka deyişle, eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar, cinsiyet rolleri açısından güçlü geleneksel inançlar ile bağlantılıdır (Herek 1988; Lim 2002; Louderback and Whitley 1997; Whitley and Lee 2000). Geleneksel cinsiyet rolü ve inançlar eşcinsel bireylerin davranışlarını genellikle onaylamamaktadır çünkü bu tür davranışlar gelenekselliği, heteroseksist inanç sistemindeki normları ihlal etmektedir (Whitley 2001). Heteroseksüel erkekler, erkekler için geleneksel cinsiyet rolü standartlarından sapma gibi davranışlara karşı daha hoşgörüsüz olma eğilimindedir (Moulton and Adams-Price 1997). Bu anlamda, üniversite PDR Merkezleri bünyesinde öğrencilerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet

algılarına yönelik farkındalık kazanmalarını kolaylaştıracak ve bu inançlarını sorgulamalarına neden olacak çeşitli rehberlik etkinlikleri düzenlenebilir.

Araştırmalar, eğitim ve homofobi arasında ters yönde bir bağlantı olduğunu ve eğitimin eşcinsellere olan korku ve hurafelere olan inançta azalma sağladığını göstermektedir (Lewis, 2003; Battle & Lemelle, 2002; Herek, 2000b, 2002a; Hoffmann & Bakken, 2001; Berkman & Zinberg, 1997; Herek&Capitano, 1995). Bu anlamda, lezbiyen ve geylere yönelik daha olumlu ve hoşgörülü bir tutumu teşvik etmek için PDR Merkezleri bünyesinde bir danışmanlık ve geliştirme hizmetleri planlaması yararlı ve önemli olabilir. Bu noktada ise anti-cinsiyetçilik, cinsellik, toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, hegemonik süreçlere karşı tüm öğrencilerin korunması yönünde söyleyişler, broşürler, bülten ve ilanlar, internet sayfaları, radyo programları gibi çeşitli materyaller aracılığıyla öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik sağlıklı algı ve bilgi oluşturmaları sağlanabilir. Bununla birlikte üniversitede PDR Merkezleri bünyesinde güvenli bir ortam yaratmak için gerekli kuralları, katılımcılar için gizliliği vurgulayan ve hiçbir suçlama politikası olmayan bir anlaşma zemini doğrultusunda eşcinsel öğrencilere yönelik olarak heteroseksizm, farkındalık, kendini kabul, sosyal yaşamda karşılaşılabilecek ön yargılar ve korkular, farklı kültür ve dinlerin eşcinselliğe bakış açısı, lezbiyen ve gey destek hatları ile ilgili dinleme ve paylaşma tabanlı gruplar oluşturulabilir.

Diğer bir yandan, homofobinin oluşmasıyla ilgili olarak ebeveynlere yönelik toplumsal cinsiyet, cinsellik, cinsel yönelim ve çocukların üzerinden yapılan gelecek tasavvurları konuları hakkında seminerler ve konferanslar düzenlenip tartışma grupları oluşturulabilir. Bununla birlikte eşcinsel çocuğa sahip ebeveynlere yönelik olarak

bilgilendirme ve eğitim programları hazırlanabilir. Bu programlar sürecinde eşcinselliğin hastalık olmadığı, bu eğilimleri gösteren kişilerin sağlıklı aile ortamlarında yetiştiği yönündeki yaygın inanın yanlış olduğu, aile üyelerinin kendilerini ve birbirlerini suçlamayıp bu durumun ailenin bir başarı ya da başarısızlığının ürünü olmadığı ve bunun bir tercih değil de doğal bir yönelim olduğu yönünde bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu araştırma sadece Mersin Üniversitesi bünyesinde yer alan Eğitim, Fen Edebiyat, İdari Bilimler, Mühendislik, İletişim, Mimarlık, Eczacılık, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuar, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Meslek Yüksek Okulu, Turizm Meslek Yüksek Okulu, Sağlık Yüksek Okullarının ilgili bölümlerinde öğrenim görmekte olan 863 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Gelecekte, daha farklı örneklem gruplarıyla benzer çalışmaların yürütülmesi lezbiyen ve geylere yönelik tutumların kapsamlı bir şekilde belirlenmesine ve bu tutumları çeşitli gruplar arasında farklılık gösterip göstermediğinin açığa çıkartılmasına olanak sunabilir.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumları açısından sınırlı sayıda değişken ile betimsel bir çalışma yapılmıştır. Gelecekteki çalışmalarda, lezbiyen ve geylere yönelik tutumlar farklı araştırma yöntemleriyle ilgili alanyazın kapsamında farklı değişkenlerle birlikte ele alınabilir.

Son olarak, özellikle Dünya'daki ve Türkiye'deki hızlı değişim ve gelişmeler göz önüne alındığında, bu ve benzeri araştırmaların belli dönemlerde tekrar edilmesi, öğrencilerin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarının değişim gösterip göstermediğinin belirlenmesinde yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- Aguero, J. E., Bloch, L. ve Byrne, D. (1984). The relationships among sexual beliefs, attitudes, experience, and homophobia. *Journal of Homosexuality*, 10, 95-107.
- Aksoy, M. V. (2009). Psikanalizin eşcinselliğine yönelik tutumuna tarihsel bir bakış. *New Symposium Journal*, 47 (2), 60-63.
- Alden, H. L. ve Parker, K. F. (2005). Gender role ideology, homophobia and hate crime: Linking attitudes to macro-level anti-gay and lesbian hate crimes. *Deviant Behavior*, 26 (4), 321-343.
- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. New York: Addison-Wesley Publishing.
- Anderssen, N. (2002). Does contact with lesbians and gays lead to friendlier attitudes? A two year longitudinal study. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 12, 124-136.
- Archer, J. (1989). Childhood gender roles: Structure and development. *The Psychologist*, 9, 367-370.
- Atasoy, S. (2009). LGBTT'lere yönelik şiddet. *Nefret söylemi ve suçları içinde* (ss.57-63). IV. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, İstanbul.
- Basow, S. A. ve Johnson, K. (2000). Predictors of homophobia in female college students. *Sex Roles*, 42 (5), 391-404.
- Başar, K. (2003). Lezbiyen ve geylere yönelik psikiyatrik tedavi girişimleri. *Lezbiyen ve geylerin sorunları içinde* (ss. 130). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- Başar, K. (2010). Eşcinsel yönelim kimliği gelişimi. *Hastalık'tan ideolojiye homofobi içinde* (ss.90-94). V. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Ankara.
- Başar, K., Nil, M. Ş. ve Kaptan, S. (2010). Eşcinsellikle ilgili yaygın yanlışlar, bilimsel doğrular. *Hastalık'tan ideolojiye homofobi içinde* (ss.68-75). V. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Ankara.

- Battle, J. ve Lemelle, A. J. (2002). Gender differences in African American attitudes toward gay males. *The Western Journal of Black Studies*, 26 (3), 134-139.
- Bem, S. L. (1993). *The lenses of gender: Transforming the debate on sexual inequality*. New Haven: Yale University Press.
- Ben-Ari, A. T. (1998). An experiential attitude change: Social work students and homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 36, 59-71.
- Berkman, C. S. ve Zinberg, G. (1997). Homophobia and heterosexism in social workers. *Social Work*, 42 (4), 319-332.
- Black, K. N. ve Stevenson, M. R. (1984). The relationship of self-reported sex-role characteristics and attitudes toward homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 10, 83-93.
- Brannon, L. (2002). *Gender: Psychological perspectives*. Boston: Allyn and Bacon.
- Breedlove, S. M. (1994). Sexual differentiation of the human nervous system. *Annual Review of Psychology*, 45, 465-488.
- Brown, M. ve Amoroso, D. M. (1975). Attitudes toward homosexuality among West Indian male and female college students. *The Journal of Social Psychology*, 97, 163-168.
- Capezza, N. M. (2007). Homophobia and Sexism: The pros and cons to an integrative approach. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, 41 (3), 248-253.
- Cautela, J. R. (1967). Covert sensitization. *Journal of Psychology*, 20, 459-468.
- Cluse-Tolar, T., Lambert, E. G., Ventura, L. A. ve Pasupuleti, S. (2005). The views of social work students toward gay and lesbian persons: Are they different from other undergradute students? *Journal of Gay and Lesbian Social Services*, 17 (3), 59-85.
- Crieger, I. ve Ponterotto, J. G. (1988). Students' knowledge of AIDS and their attitudes toward gay men and lesbian women. *Journal of College Student Development*, 29, 414-422.

- Cuenot, R. G. ve Fugita, S. S. (1982). Perceived homosexuality: Measuring heterosexual attitudinal and nonverbal reactions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 8, 100-106.
- Çabukkaya, F. D. (2011). Kadın beyni, erkek beyni varsa eşcinsel beyni de var mı? *Cogito*, 66, 167-174.
- Çekirge, P. (1991). *Psikososyal açıdan eşcinsellik: Yalnızlık adasının erkekleri*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayıncılık.
- Çırakoğlu, O. Ç. (2006). Perception of homosexuality among Turkish university students: The roles of labels, gender and prior contact. *The Journal of Social Psychology*, 146 (3), 293-305.
- D'Augelli, A. R. (1989). Homophobia in a university community: Views of prospective resident assistants. *Journal of College Student Development*, 30, 546-552.
- D'Augelli, A. R. ve Rose, M. L. (1990). Homophobia in a university community: Attitudes and experiences of heterosexual freshmen. *Journal of College Student Development*, 31, 484-491.
- Davies, M. (2004). Correlates of negative attitudes toward gay men: sexism, male role norms, and male sexuality. *Journal of Sex Research*, 41 (3), 259-266.
- Diyanet: Diyanet İşleri Başkanlığı. (2012, Mart 12). Erişim Tarihi: 12 Mart 2012, <http://www.diyanet.gov.tr/yayin/basiliyayin/yweboku.asp?sayfa=10&yid=36>*
- Diamant, L. (1995). Sexual orientation: Some historical perspective. In Diamant, L. & McAnulty, R. D. (eds). *The Psychology of Sexual Orientation, Behavior, and Identity: A Handbook* (pp. 3-18), London: Greenwood Press.
- Drescher, J. ve Byne, W. M. (2009). Homosexuality, gay and lesbian identities, and homosexual behavior, P. J. Sadock., V. A. Sadock ve P. Ruiz (Ed.), *Comprehensive textbook of psychiatry* içinde (ss. 2060). ABD: Lippincott Williams Wilkins. 11. baskı.

- Dunbar, J., Brown, M. ve Amoroso, D. M. (1973). Some correlates of attitudes toward homosexuality. *The Journal of Social Psychology*, 89, 271–279.
- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2004). Lezbiyen ve geylere yönelik tutum (LGYT) ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *HIV/AIDS Dergisi*, 7 (3), 106–112.
- Ellis, A. (1965). *Homosexuality: Its Causes and Cure*. New York: Lyle Stuart.
- Ellis, S. J., Kitzinger, C. ve Wilkinson, S. (2002). Attitudes towards lesbians and gay men and support for human rights among psychology students. *Journal of Homosexuality*, 44 (1), 121-138.
- Ertan, C. (2010). Homofobi: İnternet gazetelerinde okuyucu yorumlarındaki eşcinsellere yönelik tutumlar ve söylemler. *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar Dergisi*, 3 (2), 5 – 8.
- Feldman, M. P. ve MacCulloch, M. J. (1971). *Homosexual Behavior: Therapy and Assesment*. New York: Pergamon Press.
- Finlay, B. ve Walther, C. (2003). The relation of religious affiliation, service attendance, and other factors to homophobic attitudes among university students. *Review of Religious Research*, 44 (4), 370-393.
- Foreman, M. ve Quinlan, M. (2008). Increasing social work students' awareness of heterosexism and homophobia: A Partnership between a community gay health project and a school of social work. *Social Work Education*, 27 (2), 152-158.
- Freud, S. (1905). Cinsellik üzerine üç deneme. Ankara: Öteki yayınevi
- Freud, S. (1910). Leonardo da Vinci'nin Bir Çocukluk Anısı - Sanat ve Sanatçılar Üzerine. İstanbul: Yapı Kredi Yayınevi.
- Freud, S. (1920). Bir kadın eşcinsellik olgusunun ruhsal kaynakları. İstanbul: Payel Yayınevi.
- Gelbal, S. ve Duyan, V. (2006). Attitudes of university students toward lesbians and gay men in Turkey. *Journal of Sex Roles*, 55, 573-579.

- Gentry, C. S. (1987). Social distance regarding male and female homosexuals. *Journal of Social Psychology*, 127, 199–208.
- Glassner, B. ve Owen, C. (1976). Variations in attitude toward homosexuality. *Cornell Journal of Social Relations*, 11 (2), 161-176.
- Göregenli, M. (2003). Bir gruplar arası ilişki ideolojisi olarak homofobi ve homofobik şakalar. *Lezbiyen ve geylerin sorunları içinde* (ss.173). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- Gren, R. (2009). Gender identity disorders, P. J. Sadock, V.A. Sadock ve P. Ruiz (Ed.), *Comprehensive textbook of psychiatry içinde* (ss. 2099). ABD: Lippincott Williams Wilkins. 11. baskı.
- Guney, N., Kargı, E. ve Corbacı-Oruc, A. (2004). *Üniversite öğrencilerinin eşcinsellik konusundaki görüşlerinin incelenmesi. Erişim Tarihi: 20 Mart 2008, <http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/74/>.*
- Gurwitz, S. B. ve Marcus, M. (1978). Effects of anticipated interaction, sex, and homosexual stereotypes on first impressions. *Journal of Applied Social Psychology*, 8, 47-56.
- Gül, S. S. ve Kılıç, S. (2003). Cinselliğin cinsiyetsizleştirilmesi sürecinde erkek kimliğinin yeniden inşası. *Lezbiyen ve geylerin sorunları içinde* (ss.107). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- Hansen, G. L. (1982). Measuring prejudice against homosexuality among college students: A new scale. *The Journal of Social Psychology*, 117, 233–236.
- Herek, G. M. (1984). Attitudes toward lesbians and gay men: A factor-analytic study. *Journal of Homosexuality*, 10, 39-51.
- Herek, G. M. (1984). Beyond "homophobia": A social psychological perspective on attitudes toward gay and lesbian populations. *Journal of Homosexuality*, 10, 1–21.
- Herek, G. M. (1986). On heterosexual masculinity. *American Behavioral Scientists*, 29, 563–577.

- Herek, G. M. (1988). Heterosexual's attitudes toward lesbians and gay men: Correlates and gender differences. *Journal of Sex Research*, 25, 451–477.
- Herek, G. M. (1990). The context of anti-gay violence: Notes on cultural heterosexism. *Journal of Interpersonal Violence*, 5(3), 316–333.
- Herek, G. M. (2000a). Sexual prejudice and gender: Do heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men differ? *Journal of Social Issues*, 56 (2), 251-266.
- Herek, G. M. (2002a). Gender gaps in public opinion about lesbian and gay men. *Public Opinion Quarterly*, 66, 40-66.
- Herek, G. M. (2002b). Heterosexuals' attitudes toward bisexual men and women in the United States. *Journal of Sex Research*, 29 (4), 264-274.
- Herek, G. M. ve Glunt, E. K. (1993). Interpersonal contact and heterosexuals' attitudes toward gay men: Results from a national survey. *Journal of Sex Research*, 30, 239–244.
- Herek, G. M. ve Gonzalez-Rivera, M. (2006). Attitudes toward homosexuality among US residents of Mexican descent. *Journal of Sex Research*, 43 (2), 122–135.
- Herek, G. M. (1994). Assessing heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men: A review of empirical research with the ATLG scale, B. Greene ve G. M. Herek (Ed.), *Lesbian and gay psychology* içinde (ss. 206–228). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Herek, G. M. (1995). Psychological heterosexism in the United States, A. R. D.'Angelli ve C. J. Patterson (Ed.), *Lesbian, gay and bisexual identities over the lifespan* içinde (ss. 321-346). New York: Oxford University Press.
- Herek, G. M. (1992). The Social Context of Hate Crimes: Notes on Cultural Heterosexism, G. M. Herek ve K. T. Berrill (Ed.), *Confronting violence against lesbians and gay men* içinde (ss. 89-104). Newbury Park, CA: Sage.
- Herek, G.M. ve Capitanio, J. P. (1995). Black heterosexuals' attitudes toward lesbians and gay men in the United States. *Journal of Sex Research*, 32, 95–105.

- Herek, G.M. ve Capitanio, J. P. (1996). "Some of my best friends": Intergroup contact, concealable stigma, and heterosexuals' attitudes toward gay men and lesbians. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 412–424.
- Hoffman, A. ve Bakken, L. (2001). Are educational and life experiences related to homophobia? *Educational Research Quarterly*, 24 (4), 67-82.
- Hopwood, M. ve Connors, J. (2002). Heterosexual attitudes to homosexuality: Homophobia at a rural Australian University. *Journal of Gay and Lesbian Social Services*, 14 (2), 79-94.
- Irwin, P. ve Thompson, M. L. (1977). Acceptance of the rights of homosexuals: A social profile. *Journal of Homosexuality*, 3 (2), 107-121.
- Iraklis, G. (2010). Predictors of Grek students' attitudes towards lesbians and gay men. *Psychology and Sexuality Journal*. 2 (1), 170-179.
- Johnson, M., Brems, C. ve Alford-Keating, P. (1997). Personality correlates of homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 34, 57-69.
- Jones, M. K., Pynor, R. A., Sullivan, G. ve Weerakoon, P. (2002). A study of attitudes toward sexuality issues among health care students in Australia. *Journal of Lesbian Studies*, 6 (3), 73-86.
- Kan, R.W.M., Au, K.P., Chan, W.K., Cheung, L.W.M., Lam, C.Y.Y., Liu, H.H.W., Ng, L.Y. ve Wong, W.C. (2009). Homophobia in medical students of the university of Hong Kong. *Sex Education Journal*, 9 (1), 65-80.
- Keiller, S. W. (2010). Masculine norms as correlates of heterosexual men's attitudes toward gay men and lesbian women. *Psychology of Men & Masculinity*, 11 (1), 38-52.
- Kite, M. (1992). Individual differences in males' reactions to gay males and lesbians. *Journal of Applied Social Psychology*, 19, 3–18.
- Kite, M. E. (1984). Sex differences in attitudes toward homosexuals: A meta-analytic review. *Journal of Homosexuality*, 10, 69–81.

- Kite, M. E. ve Whitley, B. E. (1996). Sex differences in attitudes toward homosexual persons, behavior, and civil rights: A meta-analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 336–353.
- Kite, M. E. ve Whitley, B. E. (1998). Do heterosexual women and men differ in their attitudes toward homosexuality, G. M. Herek (Ed.), *Stigma and sexual orientation: Understanding prejudice against lesbian women, gay men, and bisexuals* içinde (ss.39-61). Thousand Oaks: Sage.
- Krulewitz, J. E. ve Nash, J. E. (1980). Effects of sex role attitudes and similarity on men's rejection of male homosexuals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 67–74.
- Kunkel, L. ve Temple, L. (1992). Attitudes towards AIDS and homosexuals: Gender, marital status, and religion. *Journal of Applied Social Psychology*, 22, 1030-1040.
- Küçükkaraca, N. (2003). Eşcinsellik, farklılık ve toplumsal barış. *Lezbiyen ve geylerin sorunları* içinde (ss. 16 – 18). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- LaMar, L. ve Kite, M. (1998). Sex differences in attitudes toward gay men and lesbians: a multidimensional perspective. *Journal of Sexual Research*, 35 (2), 189–196.
- Lambert, E.G., Ventura, L. A., Hall, D. E. ve Cluse-Tolar, T. (2006). College students' views on gay and lesbian issues: Does education make a difference? *Journal of Homosexuality*, 50 (4), 1-30.
- Lance, L. M. (1987). The effects of interaction with agy persons on attitudes toward homosexuality. *Journal of Human Relations*, 40 (6), 329–336.
- Landen, M. ve Innala, S. (2002). The effect of a biological explanation on attitudes towards homosexual persons. A Swedish national sample study. *Nordic Journal of Psychiatry*, 56, 181-186.
- Laner, M. R. ve Laner, R. H. (1979). Personal style or sexual preference: Why gay men are disliked? *International Review of Modern Sociology*, 9, 215-228.

- Lewes, K. (1995). Psychoanalysis and Male Homosexuality, L. Diamant ve R. D. McAnulty (Ed.), *The psychology of sexual orientation, behaviour and identity* içinde (ss.40-70). London: Penguin boks.
- Lewis, G. B. (2003). Black-white differences in attitudes toward homosexuality and gay rights. *Public Opinion Quarterly*, 67, 89-78.
- Lim, V. K. G. (2002). Gender differences and attitudes towards homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 43 (1), 85–97.
- Lim, H. S. ve Johnson, M. M. (2001). Korean social work students' attitudes toward homosexuals. *Journal of Social Work Education*, 37 (3), 545-554.
- Lingiardi, V., Falanga, S. ve D'Augelli, R. (2005). The evaluation of homophobia in an Italian sample. *Archives of Sexual Behavior*, 34 (1), 81-93.
- Lock, J. ve Kleis, B. (1995). Origins of homophobia in males. *American Journal of Psychotherapy*, 52(4), 425–436.
- Long, W. ve Millsap, C. A. (2008). Fear of AIDS and homophobia scales in an ethnic population of university students. *The Journal of Social Psychology*, 148 (5), 637-640.
- Louderback, L. A. ve Whitley, B. E. (1997). Perceived erotic value of homosexuality and sex-role attitudes as mediators of sex differences in heterosexual college students' attitudes toward lesbian and gay men. *Journal of Sex Research*, 34 (2), 175–82.
- Mert, Y. (2009). Psikoloji Pratiğinde Eşcinsellik. *Ruh sağlığı çalışmalarında ve uygulamalarında homofobi* içinde (ss. 84-86). IV. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Ankara.
- Money, J. (1987). Sin, sickness, or status? Homosexual gender identity and psycho neuro endocrinology. *American Psychologist Journal*, 42, 384-399.

- MacDonals, A. P., Huggins, J., Young, S. ve Swanson, R. A. (1973). Attitudes toward homosexuality: Preservation of sex morality or the double standard? *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 40, 161–163.
- Morin, S. F. ve Garfinkel, E. M. (1978). Male homophobia. *Journal of Social Issues*, 34 (1), 29–47.
- Millham, J., San Miguel, C. L. ve Kellogg, R. (1976). A factor-analytic conceptualization of attitudes toward male and female homosexuals. *Journal of Homosexuality*, 2 (1), 3-10.
- Minnigerode, F. (1976). Attitudes toward homosexuality: Feminist attitudes and sexual conservatism. *Sex Roles Journal*, 2 (4), 347-352.
- Millham, J. ve Weinberger, L. E. (1977). Sexual preference, sex role appropriateness and restriction of social access. *Journal of Homosexuality*, 3, 343-357.
- Maret, S. (1984). Attitudes of fundamentalists toward homosexuality. *Psychological Reports*, 55, 205-206.
- Madureira, A. F. (2007). The psychological basis of homophobia: Cultural construction of a barrier. *Integrative Psychological & Behavioral Science*, 41, 303-307.
- Maher, M. J. ve Sever, L. M. (2008). How catholic college students think about homosexuality: The connection between authority and sexuality. *Journal of Homosexuality*, 55 (3), 325-349.
- Mitrani, A. (2008). Eşcinsellere yönelik olumsuz tutumlar: Meslek grupları ve ilişkili özellikler. *Adli Bilimler Dergisi*, 7 (4), 23-30.
- McConaghy, N., Proctor, D. ve Barr, R. (1972). Subjective and penile plethysmography responses to aversion therapy for homosexuality: A partial replication. *Archives of Sexual Behavior*, 2, 65-78.

- Moulton, J. L. ve Adams-Price, C. E. (1997). Homosexuality, heterosexuality, and cross-dressing: Perceptions of gender discordant behavior. *Sex Roles Journal*, 37 (6), 441–50.
- Negy, C. ve Eisenman, R. (2005). A Comparison of African American and white college students' affective and attitudinal reactions to lesbian, gay and bisexual individuals: An exploratory study. *The Journal of Sex Research*, 42 (4), 291-298.
- Newman, B. S. (1989). The relative importance of gender role attitudes to male and female attitudes toward lesbians. *Sex Roles Journal*, 21, 451–465.
- Nil, M. Ş. (2010). Ruh Sağlığı Alanındaki Homofobiye İçerden Müdahale. *Hastalık'tan ideolojiye homofobi* içinde (ss.99-102). V. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Ankara.
- O'Hare, T., Williams, C. ve Ezoviski, A. (1996). Fear of AIDS and homophobia: Implications for direct practice and advocacy. *Social Work Journal*, 41 (1), 51-58.
- Oksal, A. (2008). Turkish family members' attitudes toward lesbians and gay men. *Sex Roles Journal*, 58, 514-525.
- Okutan, N. (2010). *Eşcinsellere yönelik tutumlar: Cinsiyetçilik, romantik ilişkilerle ilgili kalıpyargılar ve yetişkin bağlanma biçimleri açısından bir değerlendirme. Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2010, <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/5789/>.*
- Oliver, M. B. ve Hyde, J. S. (1995). Gender differences in attitudes toward homosexuality: A reply to Whitley and Kite. *Psychological Bulletin*, 117, 155–158.
- Oliver, M. B. ve Hyde, S. (1993). Gender differences in sexuality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 114, 29–51.
- Onoufriou, A. (2010). Proper masculinities and the fear of feminisation in modern Cyprus: University students talk about homosexuality and gendered subjectivities. *Gender and Education*, 22 (3), 263-277.

- Özkan, T. (2004). *Türkiye’de eşcinsellik ve Kaos GL grubu*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Öztürk, M. O. ve Uluşahin, A. (2008). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Ankara: Nova Matbacılık.
- Parrott, D. J. (2009). Aggression toward gay men as gender role enforcement: Effects of male role norms, sexual prejudice and masculine gender role stress. *Journal of Personality*, 77 (4), 1138-1166.
- Rainey, S. ve Trusty, J. (2007). Attitudes of master’s-level counseling students toward gay men and lesbians. *Journal of Counseling and Values*, 52, 12-24.
- Rogers, A., McRee, N. ve Arntz, D. L. (2009). Using a college human sexuality course to combat homophobia. *Sex Education Journal*, 9, 211-225.
- Sakallı, N. ve Uğurlu, O. (2001). Effects of social contact with homosexuals on heterosexual Turkish university students’ attitudes towards homosexuality. *Journal of Homosexuality*, 42 (1), 53-61.
- Sakallı, N. (2002a). The relationship between sexism and attitudes toward homosexuality in a sample of Turkish college students. *Journal of Homosexuality*, 42, 53–63.
- Sakallı, N. (2002b). Pictures of male homosexuals in the heads of Turkish college students: The effects of sex differences and social contact on stereotyping. *Journal of Homosexuality*, 43 (2), 111–126.
- Sakallı, N. ve Uğurlu, O. (2002). The effects of social contact with a lesbian person on the attitude change toward homosexuality in Turkey. *Journal of Homosexuality*, 44 (1), 111-118.
- Sakallı-Uğurlu, N. (2006). Eşcinsellere ilişkin tutumlar: Türkiye’de yapılan görgül çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 9, 53-69.

- Sakallı, N. ve Ugurlu, O. (2003). The Effects of Social Contact with a Lesbian Person on the Attitude Change Toward Homosexuality in Turkey. *Journal of Homosexuality*, 44 (1), 111-119.
- Saraç, L. ve Rahim, Z. E. (2009). Sporda Homofobi: Erkek ve kadın üniversite öğrencilerinin eşcinsel sporculara karşı tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimler Dergisi*, 20 (3), 104-116.
- Schwartz, J. P. ve Lindley, L. D. (2005). Religious fundamentalism and attachment: Prediction of homophobia. *Journal for the Psychology of Religion*, 15 (2), 145-157.
- Seltzer, R. (1992). The social location of those holding antihomosexual attitudes. *Sex Roles Journal*, 26 (10), 391-398.
- Smith, G., Bartlett, A. ve King, M. (2004). Treatments of homosexuality in Britain since the 1950s--an oral history: the experience of patients. *British Medical Journal*, 328 (7437), 427.
- Sneddon, I. ve Kremer, J. (1992). Sexual behavior and attitudes of university students in Northern Ireland. *Archives of Sexual Behavior*, 21, 295-312.
- Snively, C. A., Kreuger, L., Stretch, J. J., Watt, W. ve Chadha, J. (2004). Understanding homophobia. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 17 (1), 59-81.
- Sözen, Ş. (2009). Kişilerin Cinsel Yönelimleri Sebebiyle Yaşadıkları Şiddet ve Adli Tıbbi Süreçte Karşılaştıkları Zorluklar. *Nefret söylemi ve suçları içinde* (ss. 64-65). IV. Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşma, Ankara.
- Stark, L. P. (1991). Traditional gender role beliefs and individual outcomes: An exploratory analysis. *Sex Roles Journal*, 24, 639-650.
- Steffens, M. C. ve Wagner, C. (2004). Attitudes toward lesbians, gay men, bisexual women, and bisexual men in Germany. *The Journal of Sexual Research*, 41 (2), 137-149.

- Steffensmeier, D. ve Steffensmeier, R. (1974). Sex differences in reactions to homosexuals: Research continuities and further developments. *The Journal of Sex Research*, 10, 52-67.
- Stephan, G. E. ve McMullin, D. R. (1982). Tolerance of sexual nonconformity: City size as a situational and early learning determinant. *American Sociological Review*, 47,411-415.
- Storms, M. D. (1978). Attitudes toward homosexuality and femininity in men. *Journal of Homosexuality*, 3 (3), 257-263.
- Şah, U. (2009). *Türkiye'deki gençlerin cinsel yönelimlerine ilişkin sosyal temsilleri ve homofobi*. Erişim Tarihi: 10 Haziran 2009, <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/5878/>.
- Theodore, P. S. ve Basow, A. (2000). Heterosexual masculinity and homophobia: A reaction to the self? *Journal of Homosexuality*, 40 (2), 31–48.
- Tuzer, V. (2003). Eşcinsellik, travestilik, transeksüellik. *Lezbiyen ve geylerin sorunları içinde* (ss. 9). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- Thompson, E. H., Grisanti, C. ve Pleck, J. H. (1985). Attitudes toward the male role and their correlates. *Sex Roles Journal*, 13, 413-427.
- Türkiye Psikiyatri Derneği (2012). *Cinsel Tedaviler: Cinsel Haklar Bildirgesi*. Erişim Tarihi: 21 Nisan 2012, <http://www.psikiyatri.org.tr/pagepublic.aspx?menu=34>.
- Van De Ven, P. (1994). Comparison among homophobic reactions of undergraduates, high school students, and young offenders. *The Journal of Sex Research*, 31, 117-124.
- Vermij, K. J. H., Shekar, S. N., Zietsch, B.P., Eaves, L. J., Bailey, J. M., Boomsma, D. I., Martin, N. G. (2008). Genetic and environmental influences on individual differences in attitudes toward homosexuality: An Australian twin study. *The Journal Behavior Genetics*. 38 (3), 257-265.

- Walch, S. E., Orlosky, P. M., Sinkkanen, K. A. ve Stevens, H. R. (2010). Demographic and social factors associated with homophobia and fear of AIDS in a community sample. *Journal of Homosexuality*, 57 (2), 310-324.
- Weinberger, L. E. ve Millham, J. (1979). Attitudinal homophobia and support of traditional sex roles. *Journal of Homosexuality*, 4 (3), 237-245.
- Weis, C. B. ve Dain, R. N. (1979). Ego development and sex attitudes in heterosexual and homosexual men and women. *Archives of Sexual Behavior*, 8 (4), 341-356.
- Whitehead, G. I. ve Metzger, S. C. (1981). Helping behavior in urban and nonurban settings. *Journal of Social Psychology*, 114, 295-296.
- Whitley, B. E. (1987). The relationship of sex-role orientation to heterosexuals' attitudes toward homosexuals. *Sex Roles Journal*, 17 (2), 103–113.
- Whitley, B. E. (1990). The relationship of heterosexuals' attributions for the causes of homosexuality to attitudes toward lesbians and gay men. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 16, 369–377.
- Whitley, B. E. ve Kite, M. E. (1995). Sex differences in attitudes toward homosexuality: A comment on Oliver and Hyde. *Psychological Bulletin*, 117 (1), 146–154.
- Whitley, B. E. (2001). Gender role variables and attitudes toward homosexuality. *Sex Roles Journal*, 45 (11), 691–721.
- Whitley, B. E. ve Lee, S. E. (2000). The relationship of authoritarianism and related constructs to attitudes toward homosexuality. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 144–70.
- Wilkinson, W. W. (2004a). Authoritarian hegemony, dimensions of masculinity, and male antigay attitudes. *Psychology of Men & Masculinity*, 5, 121–131.
- Willis, D. G. (2004). Hate crimes against gay males: An overview. *Issues in Mental Health Nursing*, 25, 115-132.

- Wilson, K. M. ve Huff, J. L. (2001). Scaling Satan. *The Journal of Psychology*, 135 (3), 292-300.
- Yarber, W. L. ve Yee, B. (1983). Heterosexuals' attitudes toward lesbianism and male homosexuality: Their affective orientation toward sexuality and sex guilt. *Journal of American College Health*, 31, 203-208.
- Yeşilbursa, D., Yıldırım, E. A., Şahin, D. ve Yetkin, N. (2010). TPD ve CETAD Ortak Basın Açıklaması: Eşcinsellik hastalık değildir, *Türkiye Psikiyatri Derneği Haber Bülteni*, 13 (1), 52.
- Yetkin, N. (2009). Psikiyatrinin Homofobisi. *Ruh sağlığı çalışmaları ve uygulamalarında homofobi içinde* (ss. 79-83). Kaos GL Sempozyumu, Ankara.
- Wikipedia: The Free Encyclopedia. (2012, Mart 12). Erişim Tarihi: 12 Mart 2012, http://en.wikipedia.org/wiki/Religion_and_homosexuality.

EKLER

EK 1.

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : B.30.2.MEÜ.0.70.00.00/302.08.01 / 387-7441
Konu :Anket Çalışması

17/05/2011

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İş Bilgi

İlgi : 21/04/2011 tarihli ve B.30.2.MEÜ.0.44.00.00-302.08.01-123 sayılı yazı.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün ilgili yazısında belirtilen Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Esra UMMAK'ın ,yüksek lisans tez çalışması kapsamında 'Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği' konusundaki anket çalışmasının Üniversitemizin bütün fakültelerinde uygulanması isteği Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Yüksel ÖZDEMİR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

DAĞITIM:

- Fakülte Dekanlıklarına
- Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

EK 2.**Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum Ölçeği – Kişisel Bilgi Formu**

Değerli Öğrencimiz,

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin lezbiyen ve geylere yönelik tutumlarına ilişkin bir yüksek lisans tez araştırmasını kapsamaktadır.

Araştırma kapsamında vereceğiniz yanıtlar, birey olarak tek tek değil bir grup olarak değerlendirilecektir. **Yanıtlarınız kesinlikle gizli tutulacak ve araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.** Sizin vereceğiniz doğru, açık ve samimi yanıtlar, araştırma sonuçlarının güvenilirliği açısından son derece önemlidir. Lütfen çeşitli ifadelerle ilgili olarak görüşlerinizi açıkça belirtiniz. Sabrınız ve katkılarınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Esra Ummak

MEÜ, Eğitim Bilimleri Bölümü

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Yüksek Lisans Öğrencisi

TANITICI BİLGİLER

1. Yaşınız: _____

2. Doğum yeriniz: _____

3. Cinsiyetiniz: K (...) E (...)

4. Medeni haliniz: Bekar (...) Evli (...) Diğer (...)

5. Üniversite öncesi yaşamınızın büyük bölümünün geçtiği yer

Büyükşehir (...) İl (...) İlçe Merkezi (...) Kasaba (...)

6. Şu an yaşadığınız yer

Ailesiyle (...) Akraba yanında (...) Evde-yalnız (...)

Yurtkur (...) Özel Yurt (...) Evde-arkadaşla (...) Diğer (...)

7. Bölümünüz: _____

8. Sınıfınız:

Hazırlık (...) I (...) II (...) III (...) IV (...)

EK 3.**Lezbiyen ve Geylere Yönelik Tutum (LGYT) Ölçeği**

Aşağıda lezbiyen ve geylere yönelik bazı düşünceler bulunmaktadır. Lütfen her bir cümleyi dikkatle okuyup, bu düşüncelere ne kadar katıldığınızı belirleyiniz.

Tutum Maddeleri	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Erkek eşcinsellerin (geylerin) iğrenç olduğunu düşünüyorum.	()	()	()	()	()
Erkek eşcinselliği bir sapkınlıktır.	()	()	()	()	()
Erkek eşcinselliği erkeklerdeki cinselliğin doğal bir dışavurumudur.	()	()	()	()	()
İki erkek arasındaki seks apaçık yanlıştır.	()	()	()	()	()
Erkek eşcinselliği <u>kınanmaması</u> gereken sadece farklı bir yaşam tarzıdır.	()	()	()	()	()
Kadın eşcinsellerin (lezbiyenlerin) iğrenç olduğunu düşünüyorum.	()	()	()	()	()
Kadın eşcinselliği bir sapkınlıktır.	()	()	()	()	()
Kadın eşcinselliği kadınlardaki cinselliğin doğal bir dışavurumudur.	()	()	()	()	()
İki kadın arasındaki seks apaçık yanlıştır.	()	()	()	()	()
Kadın eşcinselliği <u>kınanmaması</u> gereken sadece farklı bir yaşam tarzıdır.	()	()	()	()	()